

Astr. P. 12⁶

Berckringer

A NIELIS BERCKRINGERI,
Philosophiæ Practicæ Professoris,

D I S S E R T A T I O

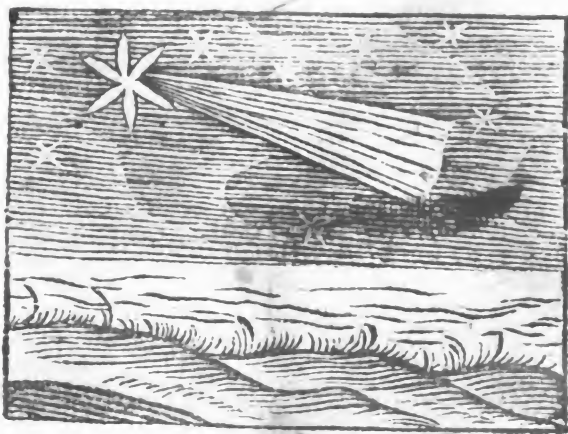
HISTORICO - POLITICA

Asi. p. 12 DE

COMETIS,

*Utrum sint Signa, an Causæ, an
Utrumque, an Neutrum,*

*Tristium Symptomatum, quâ Natu-
ralium, quâ Civilium?*

U L T R A J E C T I,

Ex Officinâ Meinardi à Dreunen, Acad.
Typogr. Ordinarij, Anno cIdo Id c Lxv.

Amst. Lm: Muller 1765

JOACHIMUS CAMERARIUS
Lib. I. de Ostentis.

Sicut nemo comatulus est, ut ajunt
Græci, qui non sit molliculus: Ita
οὐδεὶς κομήτης, ὅστις ἔ κακὸν φέρει:

*Quem Senarium Romanus Demosthenes Ci-
cero ita è Græco in Latinum Sermonem
vertit, lib. de Nat. Deor:*

Ab ultimâ antiquitate notatum est,
cometas semper calamitatum præ-
nuncios fuisse.

JUSTUS LIPSIUS
Cent. I. Ep. 21.

Chaldæus non sum, nec cœli signa
novi: Tamen hoc verum novi,
quòd

Οὐδεὶς κομήτης, ὅστις ἔ κακὸν φέρει:
Nullus cometa, qui non malum se-
cum ferat.

PRÆFATIUNCULA

A D

LECTOREM.

xtat dulcissima narra-
tio Xenophontis libro
quarto sermonum So-
cratis, in quâ Hippas,
ex longo intervallo reversus A-
thenas, audiens Socratem illas
suas usitatas admonitiones in
congressibus amicorum familia-
riter repetere, nec jam alias, aut
novas, aut splendidiore oratio-
nes habere, deridet eum, dicens:
Adhuc Socrates eadem illa di-
cis, quæ ante multos annos te
dicentem audivimus. Ego verò,
inquit Socrates, de iisdem ea-
dem, tu fortassis, quia ingenio &
sapientiâ antecellis, de iisdem

non dicis eadem. Respondet Hippias : Prorsus hoc ago , ut aliquid afferam novi. An de his , quæ scis , inquit Socrates , ut si quis interroget , quibus litteris scribatur Socrates ? Aut an bis quinque sint decem ? Alia nunc dicis , alia dicebas antea. Tum Hippias : De his eadem , ut tu , sed de justitiâ alia nunc dico , quibus contradicere , nec tu , nec alii possint. Socrates : Magnum bonum toti generi humano invenisti. Nam si scient iudices hanc justitię doctrinam , cui contradici non possit , nunquam inter se dissentient , ita nullæ erunt civium ac civitatum discordiæ , & finis erit seditionum ac bellorum , nec aliud magis velim , quàm hanc à te sapientiam discere. Hippias : At non audies ,
nisi

nisi prius quoque tu sententiam dixeris, quid statuas esse justum, nec tibi concedam, ut tantum interrogas, & eludas dicta, tuamque sententiam occultes. Socrates: Annon satis perspicue dicere videor, quid sentiam esse justum, cum factis ipsis ostendam, & facta sint illustriora verbis: Sentio igitur, justitiam esse, præstare legibus obedientiam. Hippias: Sed quomodo justitia est legibus obedire, cum gentium multarum leges sint contrariæ, neque verò consentaneum sit, iusta inter se pugnancia esse. Socrates: Atqui sunt leges quædam non scriptæ, communes omnibus hominibus, quas Deus ipse generi humano tradidit, ut, apud omnes homines primum judicatur rectum esse,

colere Deum, deinde parentes honore afficere: Neque ideò talia non sunt legitima, quia multi ea non faciunt. Afficiuntur enim pœnis, qui violant has leges, quas nullo modo est homini possibile effugere, veluti qui ab hominibus positas leges transgredientes, tum quòd lateant, pœnam effugiunt, tum quòd visuperent, quæ ideò eò mihi melioris esse conditoris videntur, quàm hominis. Hactenus, (ait Philippus Melanchthon, qui hanc narrationem Xenophontéam statim in vestibulo Epitomes Philosophiæ Moralis in præfatione collocavit,) colloquium Hippixæ & Socratis recitavi, ut vel hujus viri exemplo me tuear, quod easdem materias repeto, & quidem non mutatas, sed eadem

dem de iisdem, vera & recta, & proprio sermonis genere, dicere studeo Ethicè: Et ego, gemino consilio, uti Philippi Melancthonis exemplo me domi tuear, quòd eadem de iisdem dicam Politicè. Vale, amice lector, & mecum stude *φιλιππίζειν*, non *ἰωπίζειν*, Socratis Antiqui vestigia legens, non Hippia Novatoris, qui vel tandem Socrati victori manus dat victus. Sed scilicet, olim Saturnus imperabat, ut est in proverbio, nunc Jupiter: *Νεωτερίζειν* novare volunt omnes, *Ἀρχαίζειν* antiquos imitaries nemo.

DANIELIS BERCKRINGERI,
Philosophiæ Practicæ Professoris,

DISSERTATIO
HISTORICO-POLITICA

DE

COMETIS,

*Utrum sint Signa, an Causa, an Utrumque,
an Neutrum,*

*Tristium Symptomatum, quâ Natu-
ralium, quâ Civilium.*

§. I.

N argumento hoc controverso
de Cometis, juvat quasi per sa-
tiram considerare Subjectum e-
jus & Prædicatum.

§. II. *Subjectum sunt Cometa: Qui
quid sint, si nomen sive nominalita-
tem eorum spectes? Quid, si rem sive
reali-*

realitatem? Quæ horum species, & quot? Meteoranè? Planetanè? Stellanè? Et si, Fixanè an Errantes? Veteres, sed plerunque latentes, an Novæ? Quæ eorum causa efficiens? Generatio quæ, rara, rarior, rarissima, frequentissima? Quæ materia & quantitas, magnitudo & parvitas? Superlunarisnè ea & ætherea, an sublunaris elementaris ærea? Quis eorum locus, æthernè an ær? Vapornè an corpus? Duratio hinc quæ, minima media maxima? Quæ deinde autem forma & qualitas? Figura quæ? An semper eadem? Idemvè color? Situsvè? Motusvè? Isquè proprius, an alienus, accessorius, mutuaticius? Quis finis, & quotuplex? Hæc & alia plura generis congeneris, quia directè & proximè ad superius Philosophiæ hemisphærium pertinent, ideò impræsentiarum mea haud facio, ne videar mittere falcem in alienam messem, cumulatè contentus inferiori Philosophiæ hemisphærio, & territoriolo meo Politico, h. e., significationibus & effectis cometarū his causis descriptorum.

§. III. *Prædicatum est quadruplex: An prænominati Cometae sint Signa, vel Cause, vel Utrumque, hoc est, & Signa & Cause, vel Neutrum, hoc est, nec Signa, nec Cause, Tristium Symptomatum, sive Eventuum & Consecutionum, quæ Naturalium, quæ Civilium.*

§. IV. *Ad primum dubium, an videlicet Cometae sint Signa Tristium Symptomatum, quæ Naturalium, quæ Civilium, respondeo Affirmativè, putà, quod sint talia signa.*

§. V. *Signum, ut à definitione ejus ordiar hanc telam, est indicium externū sensibus notabile, indicans aliquid, & alicui. Matthias Martinus in Lex. Philol. Repræsentans aliud, quàm quod cernitur. Petrus Ravanellus in Bibl. Sacrà: Se ipsum sensui, & præter se aliquid animo ostendens, finitore Augustino, præterquè speciem, quam ingerit sensibus, aliquid aliud faciens in cogitationem venire.*

§. VI. *Estquè ex Causâ Efficiente, vel Supernaturale, habens causam supernatur-*

ura.

turalem, ut iris, data Noacho, & in personâ ejus universo mundo, in signum gratiæ divinæ, ex institutione divinâ, non naturâ iridis, cùm secundum eam aliquandò sit prænuncia pluviarum, aliquandò cessationis pluviarum, perquæ consequens eventuum naturalium, non supernaturalium, quos, v g, quòd dicta iris sit certum signum non futuri diluvii universalis, & olim ignorârunt Ethnici, & hodiè quotta hominum pars, quid iris significet, novit: *Keckermannus lib. 6. Syst. Phys. p. 1707. in fol. Tholosan. lib. 21. de Rep. cap. 9. num. 27. Danhawer quæst. 4. de Principiis Action. Human: Vel Præternaturale*, quod aliàs sine causâ naturali, aliàs cum causâ naturali, sed alio ordine ac tempore, fit, quàm communi & usitato, quale signum nominatim, quod in puris naturalibus alium habet effectum præter naturalem, ut solis statio & regressus, depluvium mannae, columna nubis & ignis, eclipsis solis tempore passionis dominicæ: *Tholosanus ib. num. 26. Morisanus disp. 4. ad libr. Aristotelis de*

cælo, dub. 7: Vel Naturale, ab ipsâ rei naturâ vim significandi habens, quomodo rubedo vespertina serenitatis, matutina tempestatis signum, & universè signum naturale id, quod habet quidem causas naturales propinquas, ideòque & effectus naturales secundum illas causas, quomodo agricolas videas ex constitutione cœli, & causis Phycis, colligere futura tonitrua, fulgura, imbres, ventos, siccitatem, licet aliquandò habeant significationem ex causis remotis, effectusquè non naturales significant, ut quæ extra illa habeant futurorum temporum admonitiones, extra naturam ex signis cœli, quomodo prædictos agricolas videas ex his ipsis iram Dei adversus peccata colligere, & homines peccatores, quos ulciscitur Deus, v g, per grandinem Adonisedec, per sulphur & ignem Sodomam & Gomorrham: *Tholosanus ibidem, num. 26. 28: Vel Morale*, moraliter quid significans, rubor, verbi gratiâ pudorem, pallor, malè sibi consciûm animum, oculorum nictus & renictus,

nutus & renutus reciprocatus, quassatio capitis, geniculatio, vacillatio pedum, leves mores, Nazianzeni de Juliano Apostatâ vaticinio in hæc verba: Fecit me vatem gestuum ipsius deformitas, siquidem optimus vates est, qui ex conjecturis optimè ratiocinatur: Nequaquam verò hæc boni hominis signa videbantur, colli crebrę conversiones, humeri alternis subsaltantes, oculi torvi, vagabundi, & furibundum quiddam contuentes, pedes instabiles, crebrę geniculationes, nasus contumeliam & contemptum spirans, figura vultus derisionem significans, risus crebri altum crepantes, nutus renutus sine sermone, sermo interruptus non complens sententiam, interrogationes crebrę, confusaneę, stultę, responsiones inconcinne, coácervatę, inter se dissidentes, & sine ordine: Refert Carion in Chronico, lib. 3, in vitâ Juliani: Vel Civile, ut cum res privatę magis quàm publicę amantur, si reputatio saltu definia-
tur, & interna negligatur magnitudo, quando pauperum oppressio, & rerum
pre-

precia, prodigaquè luxuria, ad summum pervenère, quando deficiunt duo vincula civilis societatis, justitia & charitas, cumq; quatuor hę pestes capitales, enormium delictorum magnitudo, delinquentium multitudo, delinquendi consuetudo, delictorum impunitas, utramque, quod ajunt, faciunt paginam, tantaquè securitas mentes hominum obsedit atque occæcavit, ut signa atque omina appropinquantis cladis, in cœlo terravè, (NB.) ac in communi quoque vitâ, Reiquè statu Publicæ, obvia quæ sunt, tristitia, ambigua, manifesta, nemo civium curat, vel advertit, sed securè spernit pars major, aut si quando publicæ calamitates non sentiuntur amplius, vel metuuntur: *Richterus axiom. Polit. II. Besoldus diff. Polit. de Rep. curandâ, cap. 5. num. 4. Vel denique Technicum sive Artificiale*, quale ordinis sartorii forfex, tonsorii forceps, fabrilis forpex, fide versiculi,

Forfice fila, pilum cape forpice, forcipe ferrum:

Signum pugnæ vexillum purpureum,
mili-

militiæ cingulum, libertatis pileus, gravitatis pallium, vini hedera, ex institutione humanâ. *Ex Fine hinc seu Usu Signum est vel Προγνωστικὸν Prasagiens sive Prasignificativum*, ut astrorum seu fide-
rum signa: *Vel Σημαντικὸν, Notificans ac Testificans*, ut nominatim signa anteces-
sura excidium templi Hierosolymita-
ni, & ultimum adventum Christi, ac
consummationem sæculi: *Vel Μνημονο-
πικὸν Commonefaciens*, ut Dei judicia
extraordinaria adversus improbos: *Vel
denique Δηλωτικὸν Certificans*, ut miracu-
la. *Petrus Ravanellus & Matthias Marti-
nius ibidem.*

§. VII. *Quæstionis est, qualia Signa sint Co-
meta de hac Decade Prædicamentali Signorū?*
Respondeo, quòd sint Signa, non tam Naturalia,
*quàm Supernaturalia Προγνωστικῶ-Μνημονο-
πικὰ, Prasignificativo-Commonefactiva,*
*Institutione Divinâ, non tam Antecedente &
Explicitâ, quàm Consequente & Implicitâ.*
Signa quippè supernaturalia quoque
etiam illa dici merentur, quæ homines
sibi constituunt ex causâ supernaturali,
respectu Dei quid ordinantis ad certam
signifi-

significationem, quæ sit vel planè expers causarum naturalium, vel quæ oriatur ex causis naturalibus, divinâ virtute ad vehementem gradum intensis, non mutatâ operantium naturaliter substantiâ & naturâ, quam Deus his semel in creatione indidit, sed operationibus, has eâdem potestate, quâ creavit, dirigendo.

§. VIII. *Probatur hæc Affirmativa, tum à Priori, tum à Posteriori*, ad eum ferè modum, quo quid probamus esse juris naturalis, & per consequens divini, omni jure naturali existente divino, quia Deus creavit naturam, edocentem nos jus suum, cum ipso humano genere simul proditum, etiam cessante doctore, non contrà omni jure divino existente naturali: *Vasquius lib. 2. controver. cap. 29. num. 14. & cap. 55. num. 10*: Probatur, inquam, tum ab eo, quod prius, si v. g. ostendatur rei alicujus convenientiâ aut disconvenientia necessaria cum naturâ rationali ac sociali, tum ab eo, quod posterius, si, cùm dubitatur, utrum quid sit juris naturalis necnè, non

non certissimâ fide, tamen probabiliter ostendatur, quid esse juris naturalis, à communi consensu gentium, vel omnium, vel moratiorum, omnium, quia argumentum veritatis est, omnibus videri, moratiorum, quia, quid naturale sit, spectandum in his, qui benè se habent secundum naturam, non qui malè, quarum rationum probandi illa subtilior, hæc popularior. *Hugo Grotius lib. 1. de Jure Belli & Pacis, cap. 1. num. 9. 12.* Nobiscum facit, præter innumeros alios, immò tantùm non omnes alios, saltem plerosque omnes, Daniel Sennertus, quando, hoc certum est, inquit, cùm cometarum seu generatio seu apparitio in cœlo insolita sit & rara, eos omninò aliquid portendere, si forsan, non ut causæ, sed ut signa, divinitus ad iram Dei adversus peccata hominum denunciandam constituta, considerentur. *Natur. Scien. lib. 2. cap. 2.* Adhuc rotundiori ore alibi: Si quid cometis assignandum sit, non ut signis & causis naturalibus, sed ut signis, divinitus ad Dei iram adversus hominum

num peccata denunciandam constitutis, assignandum est. *Lib. 4. cap. 2.* Non ut signis naturalibus, inquit, & causis, quia, quod naturale, non potest esse signum vel causa alicujus effectus contingentis & liberi. *Bernhardus Morisannus disp. 4. ad libr. Aristotelis de cœlo, dub. 7.* Quin ipse antiquitatis parens, & omnis vetustatis certissimus autor Homerus, quemadmodum arcum celestem in nubibus apparere atque statui divinitus dicit, cùm evidens sit, ad hunc exprimendum nubes inservire quasi elaborationi divinæ, ita siderum ostenta idem divinitus exhiberi perspicuè ait, ubi delabentem cœlo Minervam in medio campo micuisse refert: Quod enim hoc aliud sidus sit, quàm quale eorum est, quæ crinita nominantur? Nam neque *Ἀστὲρες* illi *ἄστροι* diu conspiciuntur, sed celeriter unâ quasi scintillâ prætervolant, & aliæ species cùm evanescent, statim tum flammarum crebros radios non jaciunt, ut omninò ad cometarum fulgorem, & micantes radios, illius sideris Homericici simili-

similitudo pertinere videatur. De quo tamen $\epsilon\mu\alpha\chi\tilde{\epsilon}\mu\mu\acute{\iota}\tau\iota\nu\iota$, si quis fortè disceptandum esse putaverit. *Joachimus Camerarius diss. de Comet. p. 13. 14.*

§. IX. *A Priori probatur Affirmativa nostra, adeoque in Thesi, & cognitione confusa, hoc modo: Quia, quicquid in cœlo, aëre, terrâ, mari fit, non solito neque usurpato more, divinitus pro signo proponitur quarundam singularium consecutionum. Idem libr. 1. de Ostentis.* Cùm enim hæc signa à Deo sint facta, quid sperandum aliud, quàm quædam insignis mutatio in terris, cùm insignis appareat innovatio in aëre vel cœlis; quæ quamvis nos lateat, qualis futura sit, (cùm specialis significatio soli Deo nota sit, nec ulli hominum revelata,) tamen futuram esse negare non possumus: *Tholosanus lib. 21. de Rep. cap. 9: Quin simul negemus, cometas esse præcones universalium eventuum, qui futuri sunt, ut eos appellat Hermes Trismegistus, libro de providentiâ & fato. Atque hinc adeò ipse Jehova Deus advocat cœlum & terram, ut judicet*

judicet populum suum, cur, si non signa & denunciationes irę divinę? *Psal.* 50. v. 4. Qui Deus horum edidit signa contra Ægyptios, & regem eorum Pharaonem, totamquę familiam ejus, ante oculos sive in oculis eorum: *Deut.* 6. v. 22: Quibus apparitoribus cū nollet credere & parere Pharaō, eum periisse legimus cum suis. Idem Deus alibi minando minatur: Operiam, cū extingam te, cœlos, atratasquę reddam stellas eorum, solem nube operiam, & luna non faciet, ut luceat lux sua, omnia luminaria lucida in cœlis atrata reddam super te, & disponam tenebras super terram tuam, dictum domini Jehovę: *Ezechiel. cap.* 32. v. 7. 8: Cur, si sunt ova hypenemia subventanea, nuces cassę, & μορμολύκεα mera, inania, inquam, terricula-menta puerorum & anicularum, hisque simillimorum hominum? Cui loco parallelus alter: Efficiam, ut sol occidat ipso meridie, & obtenebrabo terram die lucidos: *Amosi cap.* 8. v. 9. Cui rei omnes hæc minę, si hæc signa nihil signi-

significant? Immò verò, (Nam hoc fortè dicat aliquis:) significant eventus insolitos, eosquè tristes, & revocabiles ferè, quia ferè adversus illas calamitates, quas prænunciant, relinquuntur quædam remedia, nisi decreta tamen & judicia Dei ejus generis sint, ut non valeant revocari, quia ipse ita irrevocabilia constituit, accedente impenitentiâ obdurationeqùè cordium nostrorum, quantò exitio propior, tantò securiore existente mundo, habente pro lusu pias & propheticas admonitiones cum Lothi generis, ad quos cum loqueretur & diceret, ut acceptis filiabus surgerent, atque egrederentur ex loco isto, eò quòd deleturus esset dominus civitatem hanc, visus est eis quasi ludens loqui: *Besoldus diss. Polit. de Rep. Curandâ, cap. 5 num. 4. 5*: Sed non ex institutione divinâ, ut signa antecedentia excidium Hierosolymitanum, inter quæ etiam fuit cometa, & excidium mundi. Ex cujus ergò, si non minantis has minas, neque explicitè, neque implicitè, nec elicite si-
ve

ve elicitive, nec imperatè sive imperative?

§. X. *A Posteriori probatur eadem Affirmativa, adeoque in hypothesis, & cognitione determinatâ, saltem rationabiliter determinabili, illo modo: Quia Cometæ esse Signa & Prasagia Tristium Symptomatum sive Calamitatum, tam Naturalium, quàm Civilium, tantùm non omnes uno ore fatentur, convicti, credo, testimonio communis experientiæ, quæ veritatis meridies, fundatæ in libro, non tantùm artis & morum, sed ipsius naturæ sive mundi, qui, teste Basilio, παιδαπύριον ἢ Θεογνωσίας, καὶ βιβλίον ἔγγραφον, ὑπαγορεύόμενον. ἢ τῷ Θεῷ δοξαν, ἢ ἀπὸ κρυφον καὶ ἀόρατον τῷ Θεῷ μεγαλοσύνην, δι' αὐτῶν ἀγαθῶν σοι τῷ νῦν ἔχοντι, εἰς κτήνωσην ἢ ἀληθείας, hoc est, schola cognitionis Dei, & liber scriptus, prædicans Dei gloriam, & arcanam atque invisibilem Dei magnificentiam, tibi mente prædito, annuncians, ut veritatem agnoscas. Loquitur quippè cum hominibus Deus, non modò linguâ humanâ, per prophetas apostolos & pastores, ut à*

peccatis revocentur & resipiscant, sed nonnunquam ipsis etiam elementis, in formas & imagines diversas ad hominum terrorem compositis. Amat siquidem benignitas numinis, seu quòd merentur homines, seu quòd tangitur eorum affectione, his quoque rationibus eam prodere: *Ammianus Marcellinus lib. 21*: Sicutquè Deus erga nos affectus est, pro eo etiam sidera, tanquam facies & oculi Dei, micant, ut in eo, tanquam in speculo, quid futurum sit, videre possimus. *Verba sunt Astrologi anonymi.* Ut ita cœlum liber sit, in quo legatur, quid futurum sit, contingentibus humanis, præsertim in individuo, liberisque eventibus, ut excipiendis, ita exceptis. Ut enim cometæ habeant suas causas naturales, nihilominus tamen per hæc ipsa signa Deus optimus maximus homines monere solet. Ut rem exemplo illustratum eam. Sic iris naturales suas causas & ipsa habet, quas Physici possunt reddere, interim arcanam suam habet conjunctam significationem. Deus quippè, uti modicò antè dictum

24 *Danielis Berckringeri,*
dictum, & hîc dicitur denuò, (Quid enim vetat repetere *δὲς ἑτεῖς τὰ καλὰ?*) non verbo tantum, sed variis & multiplicibus signis, homines docet atque admonet, pœnamquē imminentem his ostendit. Quemadmodum enim in nonnullis Rebus publicis, si quis trahendus ad supplicium, campanâ prius signum datur: Ita Deus, cū de civitate aliquâ vel gente pœnam sumere decrevit, signis id significat. *Lavaterus in præf: super catalogum cometarum.* Ejusdem auctoris sunt sequentia, plenissima pietatis, non superstitionis, nedum superstitionis: Sicut pater, inquit, primò virgam monstrat, antequam cêdat, ita Deus quoque agit cum hominibus. Agnoscenda igitur simul est ira Dei & misericordia, qui ejusmodi ostentis nos, tanquam cœlesti tubâ, excitat. Boni filii, cū vident patrem contrahere frontem, vel pede itrepere, statim se peccâsse cogitant, quid velit, rogitant: &c. *Ibidem:* Item nos, ad malignum conspectum cometæ descendendo ad nos, benignum ascendendo ad Deum.

Ut

§. XI. Ut ad adjunctiōra rei veniam:
*Tristium Symptomatum sive Calamitatum
 Naturalium Signa & Prasagia sunt Cometae:
 Nominatim, Tempestatum, Ventorum, Ter-
 remotuum, Ruinarum, Inundationum sive
 Eluvionum: Nominatius, Incendiorum, Sic-
 citatis, Sterilitatis: Nominatissimè, Famis
 & Pestis.*

§. XII. *Tempestatum ac Ventorum Si-
 gna & Prasagia sunt Cometae, Communis
 Experientie Suffragio, ad quam, tanquam
 ad Tribunal Publicum, in ipso limine provo-
 co, cujus en Spicilegium! Anno mundi
 3483, tempore Anaxagoræ, ingens
 per 75 dies arsit cometa. Tanta ven-
 torum insecuta tempestas, ut lapidem
 vehiculi magnitudine avulsum turbo
 in sublime ferret, & in Ægos Thraciæ
 flumen dejiceret. Antequam Achajæ
 urbes Helice & Bura tempestatibus
 persæ sunt in mari, cometa arsit. Fa-
 ctum id biennio ante Leuctricam pu-
 gnā. Anno Domini 79 cometam
 postliminiò exceperunt horribiles vē-
 ti: Sicut & anno 1254. 1351. 1456.
 1506, quo anno cometa, ignei pavo-*

nis similitudinem referens, cum per
 aëra evanescit, tres lapides demisit,
 quorum unus centum sexaginta, alter
 sexaginta, tertius viginti libras pende-
 re. Ferunt accidisse in Lombardiâ. An-
 nō 1541 conspectus cometa. Carol. V
 Imp. infelicitèr trajicit in Africâ, mul-
 tis navibus & militibus procellosâ tem-
 pestate pereuntibus. *At quomodo, &*
quâ ratione ac viâ quædò venti & tempesta-
tes conjici & colligi possunt ex cometa ex-
ortu? Hactenus, quia cometa non ori-
 tur, nisi elatis ad supremam aëris con-
 tignationem sive regionem in magnâ
 copiâ exhalationibus, quæ ad eam de-
 venire nequeunt, quin in infimâ & me-
 diâ regione magna multitudo halitu-
 um, ex quibus procreantur venti, re-
 linquatur. *Abra de Raconis part. 3. Phil.*
sive Phys. p. 462: Vel, quia ex forti actio-
 ne solis plurimi vapores, conclusi in
 visceribus terræ, generantur, qui, si li-
 ber iis detur exitus, in aëra elevati, eas
 partes fortiter feriunt, atque sic venti
 fiunt. *Hieronymus Savonarola Ferrariensis*
lib. 8. Epitom. Phys. p. 385. Franciscus
Juncti-

Junctinus diceret, cometas portendere atque ciere ventos, eò quòd multæ tunc eleventur exhalationes, at quæ non sint inflammabiles, aut luminis receptivæ, reverberentur interim lateraliter, & creent ventos. *In Annot. de com. p. 10.* Tribus, quod ajunt, verbis, ideò, quia cometæ indicant imperium eorum halituum, ex quibus venti & tempestates ortum ducunt. *Franciscus Piccolomineus lib. de Meteor. cap. 8.* Juvet, nisi grave, super hoc argumento audire Senecam: Non sic cometæ, inquit, tempestatum & ventorum signa sunt, quomodo future pluviae,

Scintillare oleum, & putres concrescere fungos,

Aut quomodo indicium est sævituri maris, si marinæ

*In sicco ludunt fulicæ, notasquæ paludes
Deserit, atque altam supravolat ardea
nubem;*

sed sic, quomodo æquinoctium in calorem frigusquæ flectentis anni. Hoc ut scias ita esse, non statim cometes ortus ventos & pluvias minatur, sed i-

psum annum suspectum facit. Ex quo apparet, illum non ex proximo, quæ in proximum daret, signa traxisse, sed habere reposita & compressa legibus mundi. Fecit is cometes, qui Paterculo & Vopisco consulibus apparuit. Fuerunt enim maximæ & continuæ tempestates ubique &c. *Lib. 7. quæst. nat. cap. 28.*

§. XIII. *Terramotuum, & Ruinarum Enormium, Signa sunt Cometa, Communis Experientia Suffragio, cujus en Spicilegium!*
 Anno Domini 66 sex mensibus fulsit cometa, quem secutus est terræmotus, quo Laodicæa Hierapolis & Colossæ gravissimè fuerunt afflictæ. Ad hoc exemplum, conspecto cometâ apud Cyprum insulam, multæ urbes horribili terræmotu corruerunt. Anno 377 visus est cometa, & factus est terræmotus ferè per totum orbem terrarum, adeò ut mare egrederetur littora, multæquæ urbes, & innumeri populi, opprimerentur. Anno 448, cometâ multis diebus se conspiciendum præbente, factus est terræmotus. Anno 519 apparuit cometa

cometa barbatus, portendens terræmotum, quo multi homines & terræ tragicè perierunt. Sed & sub Justiniano Imperatore arsit cometa, quem postliminò excepit terræmotus integri decemdi. Anno 868 illuxit cometa, & modicò post terræmotus factus est. Anno 1240 cometa caput extulit. Circa hoc tēpus horribilis terræmotus accidit, qui duos montes locò movit, & multos homines ruinâ oppressit. *At quomodo, & quâ quæd ratione ac viâ, terræmotus & ruina ædificiorum, conjici & colligi possunt ex cometæ exortu?* Hactenus, quia cometæ eo tempore refulgent, quo multæ exhalationes è terrâ evocantur, atque ad supremum aëris tractum evolant, quo eodem tempore exhalationes illæ in terræ sinu ac visceribus conclusæ, dum liberum exitum moluntur, magno impetu terram feriunt, unde ipsa huc illuc agitari & tremere incipit. *Abra de Raconis part. 3. Philos. sive Phys. p. 492.* Vel, quod eodem redit, quia ex forti actione solis, plurimi vapores, conclusi in terræ visceribus, ge-

nerantur, qui cùm exitu prohibentur, terræmotus causatur. *Savonarola lib. 8. Epitom. Phys. p. 385.* Ex eâdem quippè materiâ motus terræ oriuntur, quo venti. *Junctinus in Annot. de comet. p. 10.*

§. XIV. *Inundationum sive Eluvionum Signa et Præsagia sunt Cometae, Cōmunis Experientiae Suffragio, cūjus en Spicilegium! Anno Domini 912 cometae visi, secuta hoc spectaculum inundatio aquarum: Sicut & cometae apparitionem anno 945. 1031. 1506. Anno hinc 1530 iterum conspectus cometa, multiquè pagi & oppida in Hollandiâ & Zeelandiâ obruuntur aquis. Sub idem tempus Tiberis inundat Romam, cūjus inundationem olim secutum bellum inter Antiochum & Romanos, sicut inundationem Padi Julii Cæsaris cædes tragica. At quomodo, & quâ quæsò ratione ac viâ, inundatio sive eluvio, conjici & colligi potest ex cometae exortu? Haëtenus, quia constat cometam ex exhalatione provenire, exhalatio autem ventos ciet, venti in mare commotant, unde fiunt inundationes. *Junctinus in Annot. de comet.**

p. 9. Scilicet scire oportet, cometam ex exhalatione provenire, exhalationem rursus ventos, ventos mare commovere, unde inundationes fiunt. Mare quippè, alioqui decliviora petens, motum vento, locos, qui plerunque arenosi sunt, ut depressiores, invadit atque inundat. *Hermolaus Barbarus lib. 4. Scient. Nat. p. 56.*

§. xv. *Incendiorum Signa ac Prasagia sunt Cometae, Cōmunis Experientiae Suffragio, cujus en Spicilegium!* Ita viso cometâ barbato conflagravit quondam Romæ templum pacis, conflagravit Capitolium. Anno 882 cometa est conspectus, & urbs Treviris incendio vastata. Anno Domini 1353 cometæ apparitionem secutum est incendium multiplex, à fulmine ortum. Anno 1539 fulsit cometa. Sequenti anno fuit æstas æstiosissima, quæ ipsas etiam silvas incendit, fluminaquè & fontes exsiccavit. At quomodo, & quâ ratione ac viâ, incendia popularia & populativa conjici & colligi possunt ex cometæ exortu? Hactenus, quia tantum incendium in aëre fieri nequit.

32 *Damienis Berckringii*,
quin magna sequatur siccitas, sicut ab
igne luculento, in conclaui aliquo ex-
citato, aër etiam exsiccat, ex siccitate
verò nimia facile oritur incendium.
Gisbertus ab Isendoorn Phys. Spec. tract. 4.
p. 214. ex aliorum magis sententiâ, quàm
suâ. Scaliger tamen negat, (ut hoc quasi
in margine addam,) globum cometæ i-
gneum esse, sed tantum à sole illustra-
ri, ideoquè terrarum orbi incendia mi-
nari haud posse.

§. XVI. *Denique Siccitatis, &, quæ*
eam familiariter comitari amant, Sterilita-
tis, Famis, Pestis Signa sunt Cometa, com-
munis Experientia Suffragio, cujus en Spici-
legium! Anno Domini 459 animad-
versus est cometa, & inguinaria pestis
multa millia hominum absumsit. An-
no 594 apparuit horribilis cometa,
quem secuta siccitas, annonæ caritas,
agmina locustarum. Anno 764 illuxit
magnus cometa, quem comitata sicc-
itas, pestis, fames, sicut & cometam,
qui apparuit anno 684, & alios duos
cometas visos anno 729, quo tempore
ingens pestis orbem pervasit, nomina-
tim

tim urbem Constantinopolin, ubi trecenta millia hominum lue hâc periêre. Anno 763. conspectus cometa, quem excepit frigus ingens, & hoc uredo. Anno 876 cometa apparuit, quem nobilitârunt pestis & fames. Anno 906 cometa fulsit, quem ponè secuta multiplex grando, damnum inferens segetibus. Anno 945 emicuit cometa, quem illustriorem reddidit pestis & fames: Sicut & cometam, qui fulsit anno 984, & anno 1006, sub Henrico II Imperatore, quo tempore lues pestilentix adeò invaluit, ut sepelientium tædio vivi adhuc spiritum trahentes cum mortuis sepelirentur. Annis 1067. 1068. conspecti cometæ prælagiverunt tria mala, siccitatem, famem, pestem. Anno 1316 fames adeò grassata est in Thuringiâ, ut intra mœnia Erfurdiana ad octo millia hominum famè perierint, in cujus famis memoriam adhuc panes coquuntur, quorum unus sex nummis tunc emptus est, cùm hodiè vel decem uno nummo emanatur. Accidit id anno, quo dixi,

cùm anno priori cometa illuxisset, extendens caudam suam in diversas orbis partes, orientem occidentem & septentrionem. Anno 1347 cometa arsit, modicò post pestis per totum orbem grassata. Anno 1382 cometam extinctum insecuta pestis sæva, & eum, qui apparuit anno 1390, inauditi atque incurabiles morbi. Annis 1400. 1401. 1402. 1403, fulserunt cometae, singulis annis singuli, secuti inusitati morbi, pestis, tantaquè siccitas, ut amnes exaruerint. Anno 1433 apparuit cometa decumanus, quem ponè insecuta annonæ caritas sexennis. Anno 1472 duo cometae apparuerunt, secuta pestis adeò sæva, ut cognati proximi desererent domesticos sanguinis. Anno 1477 exarsit cometa, quem excepit ferventissima æstas, adeò, ut non solum fruges fuerint exsiccatae, sed etiam integræ silvæ accensæ, magni quin etiam fluvii exaruerint, sævaquè pestis sevierit: Sicut & post conspectum cometam anno 1538. Anno 1529 quatuor cometae apparuerunt, Sudor Anglica-

glicanus hoc tempore aliquot myriadas hominum sustulit. Anno 1542, cometa exortus est, cujus exortum secuta expeditio Christianorum infelix, militibus morbo epidemico magnam partem extinctis. Hoc ipso tempore vinum ita acidum fuisse ferunt, ut non fuerit potui, quod inde vinum Turcarum appellatum est, ab infelici expeditionis successu. *At quomodo, & quâ quæ-
sò ratione ac viâ, siccitas, sterilitas, fames, pestis, conjici & colligi possunt ex exortu cometa?* Hactenus, quia cometa causatur ex multo vapore sicco calido terrestri, ex intensâ & diuturnâ solis caliditate elevato. Terra itaque imbribus destituta exsucca remanet, continuoquè æstu adurit: Unde semina & vegetabilia arida alimento destituta marcescunt, unde mortalium generi fames oboritur. *Savonarala lib.8: Epit. Phys. p. 385. Vide Franciscum Junctinum Florentinum in Annot. de cometis, ubi ait, terram fieri sterilem ob multam siccitatem, humorisque defectum, humidum, quo terra foecundari debebat, siccitate ex-*

terminante, quæ sicut fructuum no-
verca, ita humor eorum mater, quem
dum absuinit omnibus plantis satis &
arboribus caliditas terram exsiccans,
propter hoc arefcunt, nec fructum fer-
re possunt. *p. 7. 8.* Neque fames tan-
tùm inde colligitur, sed etiam pestis,
quia idem vapor siccus crassus calidus
terrestris, qui cometę materia est, aë-
rem malignâ qualitate afficit, quem
cùm homines & animalia inspiratione
attrahant, veneni fiunt participes. *Sa-
vonarola lib. 8. Epit. Phys. p. 385.* Ut ita
pestis causa procreans remota sit victus
corruptela, & annonæ caritas, propin-
qua, halitus nitrosi acres sulphurei, san-
guinem & spiritus in corporibus ani-
malium, & imprimis hominum, adu-
rentes, atque ad bilem disponentes,
proxima deflagrantis materiæ foetidus
halitus animantia inficiens. *Gisbertus ab
Isendoorn Phys. Spec. Tract. 4. p. 113:* In-
fecto aëre, & malè disposito ex calidis
grossis nebulosis exhalationibus, quem
cùm animalia hauriunt, intoxicantur
inficiunturquè, ac sic intereunt, hu-
mido

mido radicali, in quo fundatur naturalis humor, tanquam in sede, per aërem calefactum extracto de corporibus hominum, quod ubi fit, homines moriuntur, *Junctinus Annot. de comet. p. 8.* Ut breve faciam : Sicut extincta candelâ sebaceâ expirant fumi quidam foetidi, qui cerebrum valdè lædunt : Ita quoque extincto cometâ halitus pingues & nitrosi sparguntur per aërem, & damnum ac noxam afferunt. *Keckermannus Syst. Phys. lib 6. p. 1709. in fol.*

§. XVII. *Tristium Symptomatum Civitum Signa sive Prasagia sunt Cometae, nominatim Mortium Magnorum Principum, Seditionum, Tumultuum, Simultatum, Contentionum, Defectionum, Rebellionum: Nominatius Bellorum, Cladium, Stragum, Cadium, IncurSIONum atque Irruptionum, Direptionum, Inflammationum, Excidiorum, Vastationum atque Evastationum: Nominatissimè, Variorum Eventuum, interquè eos, Mutationum Publicarum, hoc est, Conversionum, Perversionum, Eversionum Rerum-publicarum.*

§. XVIII. *Mortium Magnorum Principum*

pum sive Magnatum Signa & Prasagia sunt Cometae, Communis Experientiae Suffragio, cuius en Florilegium ! Post mortem Demetrii, Syriae regis, cometa horrendae magnitudinis exarsit, quem claritate luminis ignei & rutilantis, noctis tenebras dispulisse, & magnitudine solem aequasse ferunt, non ut prodromum mortis regiae tamen, sed calamitatum eam consecuturarum. Anno Domini 16 sanguinolenti cometae denunciaverunt mortem Caesaris Augusti. Anno 56 conspectus est cometa, atque hoc anno diem suum obiit Claudius Imperator. Anno 62 apparuit cometa integris sex mensibus, tragicum exitum Neronis portendens. Anno 79 cometa comatus se exhibuit, quem cum monstrarent Vespasiano, per jocum perhibetur dixisse, hoc prodigium pertinere ad regem Parthorum, qui comam nutriret, non se, qui calvus esset, sed non ita multo post mortuus est. Anno hinc 337 cometa inusitatae magnitudinis exortus denunciavit, dicam, an praenunciavit mortem Constantini

stantini Magni. Anno 403, sub Arcadio Imperatore, observatus est cometa, qui ejus mortem significavit. Anno 602 cometa maximus illuxit, portendens cēdem Mauritiū Imperatoris. Anno 761 effulsit cometa, mortuus Oengus, Pictorum rex, qui initia regni sui jecerat, ut carnifex, illudquē finivit, ut carnifex. Anno 814, ante obitum Caroli Magni, conspectus est singularis & terribilis cometa, quem cū vidisset Carolus attonitus, cum Æginardo Philosopho contulit, dicens, principis evocari vitam, cūquē is, ne eum tristitiā afficeret, illud biblicum, à signis cœli nolite timere, quę metuunt gentes, protulisset, ferunt eum adjecisse: Non alium timere debemus, nisi qui nostri & sideris creator est, cujus clementiam laudare tenemur, qui nostram inertiam, cū peccatores simus, talibus admonere dignatur signis. Næpiè! Anno 882. cometa apparuit cum prolixâ caudâ, & Ludovicus rex Germaniæ paucis diebus post moritur, sicut & Ludovicus, Caroli Calvi filius, rex

rex Gallia. Anno 905 caput extulit cometa, neque ita multò post Berengarius Ludovicum regem Longobardorum oculis privavit. Sed &, cum Henricus Luzelburgicus à monacho veneno est sublatu, fulsit & refulsit cometa. Anno 1337 bini cometæ sunt exorti, quorum alter alterum ferè præcessit unius mensis spacio. Mortuus Wilhelmus, Comes Hollandia, & Fredericus, rex Sicilia. Anno 1457 cometes visus, quem nigrum appellaverunt. Secuta mors Alphonsi, Arragonum regis. Anno 1506 cometa præfagivit & prædixit mortem Philippi, regis Hispania, filii Maximiliani Imperatoris. Anno 1558 cometa apparuit paulò antè, quàm Carolus Quintus Imp: moreretur. Anno 1577 ingens cometa visus, cum longissimâ & latissimâ caudâ. Anno eodem Ismael, rex Persarum, propter crudelitatem, & religionis mutationem, veneno sublatu est. *At quomodo, & quâ, quasò, ratione ac viâ, mors magnorum principum, sive magnatum, eaquè, tam naturalis, quàm violenta,*

violenta, conjici & colligi potest ex exortu cometa? Hactenus, altera, quia tempore cometarum à sole vehementer aër calefit, isquè corpora, præsertim delicatè viventium, alterat, disponitquè ad ægrotudines acutas, quæ ut plurimum ex Hippocratis sententiâ lethales sunt, altera, quia tempore cometæ plurima prælia committuntur, in quibus se principes, & præsertim magnanimi, periculis exponunt, sæpissimequè in prælio cadunt. *Abra. de Raconis part. 3. Philos. sive Phys. p. 491. Savonarola Lib. 8. Epit. Phys. p. 386.* Et quamvis tunc insimul innumeri vilis conditionis homines pereant, tamen magis consideratur obitus unius principis, quàm decies millium aliorum. *Piccolomineus lib. de meteor. cap 8. Franciscus Junctinus Florentinus penè idem dicit mutatis verbis:* Cæteris, inquit, delicatiùs vivunt principes, subtilioriquè utuntur alimento, possunt proinde faciliùs intoxicari. Mors insuper principum clarioris est famæ, ideò magis observatur. Adde, quòd cholericici tunc vehementer

mentiores sequantur animi perturbationes: Bella itaque ac seditiones excitant, cumquè præliis interfint, & facile ad iram provocentur, pugnentquè ardentius, ideò sæpè occumbunt. *In Annot. de cometis p. 7. Sicut & Hermolaus Barbarus, Patricius Venetus: Adversari, inquit, iccirco regibus, non solum cometæ, verùm & quolibet aliæ aëris inflammationes, videntur, quòd obnoxia magis atque oppotunior sit ad patiendum delicata complexio, qualis esse dicitur, quæ regum est. Naturâ enim & consuetudine contingit, ut vivere mollius & effœminatiùs soleant, qui in majori sunt licentiâ constituti. Sed & ea maximè solemus animadvertere & expectare, quæ viris magnis atque tyrannis eveniunt. - Lib. 4. Nat. Scient. p. 56.*

§. XIX. *Seditionum, Tumultuum, Simultatum, Contentionum, Defectionum, Rebellionum, Signa & Prasagia sunt Cometa, Communis Experientia Suffragio, cujus en Florilegium! Seditionum & Tumultuum. Ita anno Domini 418 sub Honorio Impera-*

Imperatore fulsit cometa, quem excēpit seditio in universâ Italiâ & Hispaniâ. Anno 533 sub Justiniano Imperatore arsit cometa, quem secuta seditio Constantinopolitana. Ad hoc exemplum cometam, qui illuxit anno 830, ponè consecuta procerum ecclesiasticorum conspiratio contra Ludovicum Pium, Caroli Magni filium, concitantium filios ejus ad conspirandum contra senem patrem, eumquē capiendum, & in vincula conjiciendum. Anno hinc ex longo intervallo 1223 se conspiciendum præbuit cometa in Galliâ. Ex eo tempore Guelphi secuti partes Papæ, Gibellini Imperatoris. Anno 1444 cometa exarsit, & seditio gliscit in Angliâ. *Simultatum ac Contentionum.* Ita Anno Domini 840. 841. 842, tres cometę apparuerunt ante dissensionem, &, si fas ita loqui, disfraternitatem fratrum, filiorum Ludovici Pii, exortam ob divisionem regni. Anno 1223 cometa conspectus est in Galliâ. Præterquam, quòd Friderico II Imperatori malè ex eo convenit cum

Pon-

Pontifice Romano, Guelphi & Gibel-
lini studia sua tum prodiderunt, quo-
rum illi sequi partes Pontificis Roma-
ni, hi Imperatoris. Anno 1337 duo
cometæ sunt visi: Secuta contentio in-
ter Ludovicum Bavarum Imperato-
rem, & Clementem vi Pontificem.
Anno 1379. & 1380, duo cometæ ful-
serunt, signa prognostica sive præagia
qui fuerunt simultatis inter Principes
Francos exortæ. Anno 1533 arsit co-
meta Xiphias sive ensiformis: Secuta
contentio inter Carolum v Imperato-
rem cum Gallo, super Ducatu Medio-
lanensi. *Defectionum quin & Rebellionum.*
Ecce enim anno 1042 cometam, pro-
gredientem ab oriente in occidentem:
Non ita multò post Servii rebellârunt
imperatoris orientis, viciniam latè va-
stantes: Ecce deinde autè a. 1106 alium
cometâ tunc, cum Suatoploch Comes
Bohemiæ rebellavit suo Duci Borivoi,
Pragam invadere conatus: Ecce deniq;
a. 1132 cometam, & non ita multò post
Suevi & Dani defecerunt ab Impera-
tore Lothario. Anno 1145 se. visen-
dum

dum præbuit cometa, & non longo post intervallo nobiles rebellârunt in Hassiâ. &c. *At quomodo, & quâ. quasè ratione ac viâ, seditioes, tumultus, similitates, contentiones, defectiones, rebelliones, conjici & colligi possunt ex exortu cometa?* Hactenus, quia ejus materia calida & sicca, disponens homines ad præternaturalem calorem & siccitatem, quo fit, ut colligant inde magnam bilis copiam, & quia mores sequuntur temperamentum corporis, ideò homines, quorum sanguis incensus est, abripiuntur, ad graves iras rixas tumultus, heroicæ personæ, ut reges & principes vel maximè, qui cùm magnam habeant caloris abundantiam, & spiritus tenues, adeoque humores ad accensionem magis accommodatos, ideò facile commoventur ad iram. *Gisbertus ab Isendoorn Phys. Part. Spec. Tract. 4. p. 113. in quarto*, iterum magis ex aliorum sententiâ, quàm suâ, adeoque recitativè magis, quàm affirmativè & assertivè.

§. xx. *Bellorum, Cladium, Stragum, Cadum, IncurSIONum atque Irruptionum,*

Dire-

Direptionum, Excidiorum, Vastationum atque Evastationum, Signa & Prasagia sunt Cometa, iterum Communis Experientiae Suffragio, cujus en Florilegium! Bellorum.

Anno Mundi 3519 apparuit cometa per 75 dies. Factum id primo anno belli Peloponnesiaci, siue anno ejus initiali. Anno Domini 594 exarsit horribilis cometa, quem secutum est bellum Longobardicum in Italiâ. Annis hinc 840. 841. 842 tres cometae conspecti sunt, ante infaustam divisionem regni paterni inter Ludovici Pii filios, quæ excepit bellum cruentum inter divisores fratres. Anno 1017 fulgentem cometam ponè secutum bellum Polonicum, & alium anno 1066, bellum in Angliâ, quæ à Guilielmo Normanno variè afflicta, tandemquè subacta est. Annis 1095. 1096. 1097. 1099. 1101. 1106. 1109. 1110. 1112, singulis singuli cometae visi. Subsecutum hos Bellum Sacrum, toti orbi Christiano lacrimabile atque inauspicatissimum, item Saxonicum funestissimum. Anno 1145 fulsit cometa,

meta , & mox ortum bellum inter Saxones Vandalos & Polonos. Anno 1472 duo Cometæ observati sunt : Excitatum Bellum Burgundicum, Carolo Burgundo autore, qui tandem cæsus ab Helvetiis , post duos alios conspectos cometas , alterum anno 1475, alterum anno 1477, quo periit. Anno hinc 1500 illuxit cometa , neque ita multò post Bellum Bavaricum ortum est. Anno 1506 exortus est cometa , secutum bellum Maximiliani Imperatoris cum Venetis & Gallis. Anno 1523 apparuit cometa. Conflatum duobus annis post bellum rusticorum , & Gallus captus à Carolo v. Anno 1531 illuxit cometa , & Helveticum Bellum non ita multò post geritur religionis ergò , in quo bis infeliciter pugnatum à Tigurinis , & Zwinglius cæsus. Anno 1545 observatus est cometa, quem sequenti anno excepit Bellum Smalcaldicum. *Cladium, Stragum, Cædium.* Anno Domini 13 visus cometa eo ipso tempore, quo Quintilius Varus à Germanis duce Arminio cæsus est.

Anno

Anno 367 conspectus est cometa, & Jovinianus à Persis victus. Anno 410 apparuit cometa ensiformis, apparitione suâ denunciâns clades strages cedes, quæ tantę fuerunt, quantas ætas nulla à condito mundo novit, & in Europâ, & in Asiâ, & in Africâ. Anno 589 caput ac jubar suum extulit cometa, & Persæ post victi à Mauritio Imperatore. Anno 729 bini cometę sunt exorti, quorum alter solem orientem precedebat, alter solem occidentem sequebatur. Inde Beda historicus ingentem cladem ominatus est, eamquę geminam, unam ex oriente, ex occidente alteram. Anno 1211 apparuit ingens cometa. Sequenti anno Tartari, in Poloniam & Silesiam irrumpentes, magnam hominum multitudinem trucidârunt, & singulis absçiderunt aurem, ut hoc modo scirent numerum occisorum. Anno 1340 visus in cœlo cometes, quo tempore Galli ab Anglis superati sunt, decem millibus cæsis. Anno 1444 ardet cometa, quo tempore Vladislaus rex Hungarię cæditur
ab

ab Amurathe ad Varnam. *Incurſionum hinc, Irruptionum, Direptionum, Excidiorum, Vaſtationum & Vaſtitatum.* Sic anno Domini 6869 cometam, gladio flammivomo ſimilem, imminentem urbi Hieroſolymæ, per integrum annum viſum legimus, portendentem haud dubiè, unà cum aliis ſignis, urbis ſanctæ *παραλειτουργίαν*, multò antè prædictam à Chriſto. Anno 383, cometa, qui à gladii ſimilitudine Xiphias appellatur, invaſionem Eugenii portendit: Alius anno 442, irruptionem Normannorum in Friſiam: Item alius anno 448 direptionem Attilæ, qui multas urbes. Italię diripuit, exulibus confugientibus in ea loca, ubi hodiè viſuntur Venetiæ: Adhuc alius anno 453, irruptionem & incurſationem Attilæ in Germaniam & Italiam ſecum ferens. Anno 550 cometa in formam lanceę apparuit, & non ita multò poſt Hunni devaſtârunt Franconiam ac Thuringiam. Anno 620 cometa ſe conſpicuum præbuit, quo tempore Coſroës, Perſarum rex, Hieroſolymam

diripuit. Anno 633 cometa est visus figurâ acinacis. Circa hoc tempus Saraceni Damascum, Hierosolymam, & totam Syriam, occupârunt. Anno 675. 676. tribus continuis mensibus apparuit cometa. Sub hoc ipsum tempus Saraceni magnâ classe venerunt in Siciliam populabundi. Anno 729 duo cometæ visi, neque ita multò pòst Saraceni, Carthagine ex Africâ moventes, in Hispaniam navigârunt, ejusquè provincię partem occupârunt. Anno 761 duo cometæ, unus in oriente, alter in occidente, fulserunt, Turcis in Armeniam irrumpentibus. Anno 900, mortuo Arnolpho Imperatore, observitatus est cometa, quem proximè secuta incursatio Hungarorum Saracenorumquè in Italiam. Anno 902 cometa apparuit, caudâ versus orientem projectâ. Classe tunc Saraceni insulas maris mediterranei, totamquè Græciam, vastârunt. Anno 905 illuxit cometa, nec mora, Hungari in Germaniam incursionem faciunt, eamquè vastant. Anno 912 cometæ aliquot sunt visi, neque

ita longè post Hungari Italiam cum infesto exercitu ingressi sunt, omnia vastantes. Anno 1066 exortus est cometa, sequens solem occidentem, conspectus per 40 tantum non dies. Quid fit? Heraldus, Norwegię rex, cum mille navibus in Angliam irruit, eam crudelissimè vastat, cumquè paganus esset, mille sacerdotes occidit. Anno 1211 apparuit grandis cometa. Proximè insequenti anno Tartari in Poloniam & Selesiam irrumpentes, ingentem hominum multitudinem contrucidârunt, singulis abscindentes aurem, quò sci-
rent numerum occisorum. Anno 1240 arsit cometa, anno proximo Tartari, in Poloniam magno cum exercitu incursione factâ, igne ac cæde omnia complent, postea per Moraviam in Hungariam ingressi, eam tribus annis miserè affligunt. Anno 1264 apparuit cometa caudatus. Movit non ita multò post è Galliis cum exercitu Carolus, superatoquè Manfredò, Siciliae rege, regnum Neapolitanum occupavit: Anno hinc tertio à comete Banducar Ba-

bylonius Armeniam ingentibus copiis invadit, Antiochiam expugnat, stragemquè Christianorum prodigiosam edit. Anno 1400. 1401. 1402. 1403, singulis his annis distributivè sumtis, singuli & singulares cometae fulserunt. Hoc tempore Tamerlanes cum innumerabili exercitu Asiam invasit, seipsum appellans iram Dei, & vastitatem terræ, imitatione Attilæ, qui se appellavit flagellum Dei, non obstantibus affirmativæ nostræ felicibus successibus & secundis præliis Ziskæ, Hussitarum Ducis, qui hoc ipso temporis actu & tractu pugnavit felicissimè plus vice simplici in Sigismundum Imperatorem, dicam, an Persecutorem. Anno 1500 apparuit cometa. Tartari devastant Poloniam, Moscovitæ Lithuaniam. Anno 1527 visus est cometa minax & terribilis, caudâ oblongâ, coloris sanguinei, nec mora, Turca vastat Hungariam. Anno 1533 conspectus est cometa terribilis. Turca denuò irruptionem facit in Hungariam. *At quomodo, & qua quæso ratione ac viâ,*

viâ, bella, clades, strages, cades, excidia urbium, & cetera belli corollaria minimè bella, conjici & colligi possunt ex exortu cometae? Hactenus, quia tempore ardentis cometæ ingens caliditas aëri imprimitur, qui spiritus in humano corpore existentes inflammat, redditque cholericos: At cholera homines in iram & furorem agit, ira verò vindictam meditatür ac intendit, ex quâ prælia nascuntur, quæ sequuntur magnæ dominiorum religionis legum commutationes, quæ omnia cometa dicitur denotare. *Savonarola lib. 8. Epit. Phys. pag. 385.*

§. XXI. *Variarum insuper Eventuum Signa & Præfagia sunt Cometæ, iterum Communis Experientia Suffragio, cujus en Florilegium! Anno Mundi 3947, paulò ante nativitatem Christi, conspectus est cometa magnæ quantitatis & molis, de quo Sibylla Tiburtina Augusto consulenti respondisse fertur: Hic puer te major est, hunc adora, quem salutarem Cometam in terris vocat Plinius, eumquè dicit apparuisse ludis*

Cæsaris paulò antè interfecti, huicquè,
 tanquam nuncio ac fautori dignitatis,
 Cæsarem Augustum in urbe templum
 ideò erexisse, sacrificiaquè ei offerri
 iussisse. Verùm, quæ fuerit hujus co-
 metæ salus, sicut & ejus, qui Neronis
 principatu est visus, quem adulatoriè
 Seneca ait cometis detraxisse infami-
 am, quia nihil minabatur, neutrum sa-
 tis liquet: Non, quæ fuerit salus prio-
 ris, quia felix successus gubernationis
 Augusti, fuit infelix successus Reipu-
 blicę Romanæ, cadentis ab auitâ liber-
 tate majorum: Non quæ posterioris,
 qui hoc uno modo salutaris orbi judi-
 cari potuisset, si Neroni, monstro exi-
 tioso generi humano, exitium non
 portendisset tantùm, sed attulisset, cu-
 jus imperium fuit veneficium orbis, u-
 ti cædes ejus non unæ fidem facere pos-
 sunt. Anno Domini 488. insoliti come-
 tæ apparuerunt, quo tempore secta Ar-
 rianorum longè latequè grassata est.
 Anno 620. cometa fulsit, & biennio
 pòst Mahomet caput extulit. Anno
 633. Imperante Heraclio visus cometa,
 quem

quem secutus Mahometismus. Anno 1066 cometa per orbem benè diu apparuit, atque hoc tempore Gregorius VII, sive Hildebrandus Pontifex, dicam, an Pontifex Henricum IV excommunicavit, & Rudolphum in ejus locum instituit. Anno 1165 cometæ duo simul sunt conspecti antè solis exitum, quorum alter ad Austrum, alter ad Aquilonem spectare. Suldanus Ægypti trucidatur à suis, variequè se res habet in Ægypto. Anno 1215 illuxit cometa. Johannes rex Angliæ raptim colligit exercitum contra barones suos rebelles ad 40000, sed is naufragio periit. Sub hoc ipsum tempus transubstantiatio panis & vini in coenâ domini à Lanfranco introducta, approbata, confirmata, decretaquè simul infelix expeditio in Palæstinam. Anno 1363 arsit cometa, significans reformationem Johannis Wiclefi Anglo-Britanni. Anno 1375 & 1380 duo cometæ fulserunt. Hoc anno Bertholdus monachus invenit bombardas. Anno 1414 conspectus cometa. Johannes Hufs &

Hieronymus Pragensis vivi exuisti.

Anno 1439 exarsit cometa, & ecce ars typgraphica anno sequenti inventa, dubium, sitnè majus καλὸν ἢ κακὸν?

Anno 1516 cometæ apparitionem secuta est Reformatio, facta per Lutherum, qui scripsit contra Indulgentias anno 1517. Anno 1533 exortus cometa, secuti Anabaptistarum furores.

Anno 1558 observatus est cometa, & Carolus V Imperator se abdicat Imperio. Anno 1572 conspecta est nova stella in sidere Cassiopeæ, quam vulgò pro cometâ habuerunt. Nuptiæ Parisinæ hoc anno celebrantur, in quibus plus sanguinis quàm vini, fuit fustum. *At quomodo, & quâ, quædò, ratione ac viâ hi eventus conjici & colligi possunt ex exortu cometa?* Eventualiter, sive ex eventu, si fides Herodoto, dicenti: Cùm ostentum extiterit, conservari solet memoria eventus, & perscribi, quid fuerit secutum, atque ita, si quid simile postea rursus extiterit, similes esse eventus secuturos decerni. Næ appositè. De iis enim, quæ non sunt exposita ad
com-

comprehendendum sensibus, eę disputationes certissimę existimandę sunt, quę id demonstrant, quod omninō fieri posse videatur. *Camerarius disp. de Comet. p. 15.*

§. XXII. Denique Mutationum Publicarum, hoc est, Conversionum Perversionum & Eversionum Rerumpublicarum, Signa & Pręsagia sunt Cometa, iterum Communis Experientię Suffragio, cujus en Florilegium! Anno Domini 60 cometa apparuit Romę, de quo judiciū vulgi fuit, portendere eum mutationem principatus. Anno 519 cometa visus est ejus formę, quam Pogoniam, à barbę similitudine, nominant. Regnum eo anno West-Saxonum in Angliã constitutum. Anno 875 cometa fulsit plus justo scintillans, & prolixas comas projiciens. Dani sub id tempus, regno Anglię potiti, id inter se dividunt. Multos alios cometas prætereo consulto idem præsagientes, nominatim sequentes: 1577. 1585. 1596. 1602. 1604. 1607. 1610. 1618 annis, quibus singulis singuli conspecti sunt cometa, portendentes

portentosas mutationes, alterationes, crises, in Hungariâ, Bohemiâ, Germaniâ, Belgio: Quidq; hic novissimus cometa, à nobis noviter año 1664 exeunte, & año 1665 ineunte, cōspectus, quiq; dum hæc scribo, etiamnum conspicitur, diversus à priori, novi afferant, id dies docebit. *At quomodo, & quâ, quædò, ratione ac viâ, mutationes publicæ, hoc est, conversiones perversiones & eversiones Rerumpublicarum, conjici & colligi possunt ex exortu cometa?* Hactenus, quia per eum crescit & excitatur bilis flava hominum, per quam proniores redduntur ad iracundiam, vindictam, & bella, quæ hujusmodi eventuum causæ sunt. *Piccolominius lib. de meteor. cap. 8.* Cùm enim tempore cometæ sint in aëre exhalationes multæ calidæ & siccæ, quæ homines siccant, & calorem in eis accendant, facile ad iram provocantur, quam iram sequitur jurgium, atque inde prælium, post prælium autem sequitur translatio dominiorum, cùm victorem sequatur imperium. *Franciscus Jandinus in Annot. de comet. p. 8.* Usque ad-

ed,

eò, (ut concludam hanc Cometographiam, sive Chronologiam Cometarum, hominis Ethnici Herodoti minimè ethnica sententiâ,) cùm Deus puniturus est gentem, vel urbem, prodigiis prius id solet significare, axiomâquè est fixum gentilis Philosophiæ, haud unquam fatalibus miseriis deesse omen. *Vide etiam atque etiam Alstedium in Thesaurò Chronologico, tit: Chronologia Cometarum: Greg. Tholosanum l. 21. de Rep. 6. 6: Lavaterum in Catalogo Cometarum: Camerarium Disp. de com. à p. 25 usq; ad finem.*

§ XXIII. Sed quid opus tam odiosâ & ociosâ, fastidiosâ & tediôsâ, quin immò superstitiosâ (Nam hoc fortè iterum dicat aliquis:) exemplorum accumulatione, atq; ut ita dicam, alluvione? Immò verò opus, ut colligatur inde τὸ ὄν quæstionis, ut hic sit sensus, hæc mens, cometas esse signa indicia præsagia κατὰ τὰς προγνωστικά argumenta documenta calamitatum popularium, testimonio communis experientiæ: Jam verò experimentis optimè creditur: *Plinius lib. 17: Nec temerè vana aut falsa fama, quam*

multi celebrant populi: *Hesiodus, referente Aristotele lib. 7. ad Nicom. cap. 13:*

Quodquè universa antiquitatum & historiarum continuata quasquè concatenata series certâ hypolepsi conclusit, id non temerè vocandum in dubium. Quòd si enim licet viro prudenti, circumspecto, & rerum publicarum perito, conferre acta præteriti temporis cum præsentibus & futuris, si licet ex historiis alieno oculo videre, quid nostrę profuit Reipublicæ, quid obsit, si licet Medico ex multis observationibus aliquam colligere artem, quidni hoc etiam astrologo permittatur, è suis uti observationibus de futuris eventibus verisimiliter pronunciet? *Danhaver quest. 4. de Pr. Act. Hum. h. e.,* determinabiliter magis, quàm determinatè, atq; ἐν σιμῇ. Ut ita ex longâ temporum observatione colligi posse videatur, nō tantum universalitate affirmativâ, omnes cometas esse mala auguria, h. e., denunciationes & significationes futurorum malorum, sed etiam universalitate negativâ, nullum unquâ cometam boni quid

quid portendisse, juxta πολυθρύλλητα.

Οὐδεὶς καμῆτης, ὅστις οὐ κακὸν φέρει :

Nullus cometa, qui non malum secum ferat.

Terrificum sidus Plinio inde : Dirus
Virgilio, cū ait :

Non aliās diri toties arserē cometa :

Timendum sidus Lucano, mutans re-
gna, cū ait :

————— *Crinemquē timendū*

Sideris, & terris mutantem regna cometen :

Everfor regnorum Lucano, cū ait :

Regnorum everfor rubuit lethale cometes,

Nunquam spectatus impunē Claudia-
no, cū ait :

Et nunquam cælo spectatum impunē cometen :

Bellimalum signum Tibullo, cū ait :

————— *Belli mala signa cometa :*

Cui suo loco subscribit Silius Italicus,
cū ait :

Crine ut flammifero terret fera regna cometes,

Sanguineū spargens ignem, vomit atra rubentes

Fax cælo radios, & fixâ luce coruscum

Scintillat sidus, terrisque extrema minatur :

Subscribit Valerius Flaccus, cum ait :

————— *Ira quoque vocati*

Ab Fove fatales ad regna injusta cometa :

Subscribit Manilius, cū ait :

Quin & bella canent ignes, subitosq; tumultus,

*Et clandestinis surgentia fraudibus arma,
Civiles etiam motus, cognataque bella &c.*

Subscribit Pontanus, addens ad cumulum, eum esse signum ventorum, bellorum, & mortium magnorum principum, cum ait :

Ventorum quoque certa dabunt tibi signa cometæ:

*Illi etiam belli motus, feraque arma minantur,
Magnorum & clades populorum, & funera regum.*

§. XXIV. Antequam ad secundi dubii ventilabrum five ventilationem, & dissipato vento adversæ opinionis, solutionem accingar, occurrendum antelimiño est quibusdam difficultatibus, quas movent advocati & patroni cometarum, pro eorum benignitate contra malignitatem, quam utramque πῶς agnoscit Keckermannus in hæc verba : Quamvis, inquit, cometis, quia est aliquid naturale in eis, habentque naturam ignis, qui suâ naturâ bonus, aliquidque absument de halitu noxio, ut sic ratione causæ naturalis his aliquid boni insit, tamen ratione causæ supernaturalis mala præagia habent. Sicut enim

enim iris est supernaturale signum gratiæ divinæ, ita contra cometa habetur pro signo iræ & judicii divini, etiamsi interdum materiam habeat non ita malignam. Sicut ergò iris sæpè denunciat prodigiosas pluvias, & valdè noxias, & tamen nihilominùs manet signum supernaturale gratiæ divinæ: Ita cometa è contrario potest naturales effectus bonos producere, & interim tamen esse signum iræ ac judicii divini quoad causam supernaturalem, secundum quam cometæ sunt signa iræ & judicii divini, ita ut nullus cometa sit, qui aliquid boni portendat, licet quoad causam naturalem bonos effectus producere possint, longè interim sæpiùs malos, quàm bonos, ab materiæ malignitate, ejusquè reliquias. *Lib. 6. Syst. Phys. p. 1707. 1708. 1709. in folio.* Agnoscit πως Gisbertus ab Ilendoorn, dum inquit: Cometæ effectus tantùm producunt noxios, præter hæc nihil producere possunt: Neque interim semper, non utique, si materia igne absumatur, & ipse ignis pabulo idoneo desti-

destitutus paulatim extinguatur. *Physiol. Perip. Tract. 4. p. 240 in quarto.*

§. xxv. Ajunt primò, ludis Caji Cæsaris, non ita multò antè interfecti, conspectum esse cometam salutarem, cui Imperator Augustus, tanquam nuncio ac fautori dignitatis, pulvinar erexit, huicquè sacra fieri jussit. Salutarem autem? Istuc, quorsum asinus cædit calcibus, uti est visere suprà, §. 21. *Vide Goclenium Phys. Complet. p. 716.* Ajunt secundò. Sed & sub Neronis imperio visum esse cometam salutarem. Salutarem autem? Si credere fas est, uti iterum visere est suprà citato loco. *Vide eundem ibidem.* Ajunt tertio, Ptolemæum scribere in Centiloquio, positu cometæ in succedente cardini loco, significari benè se habitura omnia, quæ ad thesauros regis aut principis pertineant: Ergò! Respondeo, esse elenchum à dicto secundum quid ad dictum simpliciter. Neque enim Ptolemæus de bono, quod cometæ per se & simpliciter significant, quid dicit, sed comparatione quâdam minus malum

in illo positi regi portendi demonstrat, quàm si in cardine appareat. Non enim regis vitæ aut thesauro periculum significari, sed præfecto ejus. *Goclenius ib. p. 717.* Ajunt quartò, aliquandò fieri, ut cometas sequatur fertilitas, quia, cùm naturaliter siccitatem & calores afferant terræ, antea imbribus satis, immò plus satis, humectatæ, eo ipso proventum bonum sperandum esse; quæ res argumento utique sit, boni quid interdum à cometis significari, nominatim, si Jove in piscibus constituto, cometa, qui argenteus dicitur, apparuerit. Respondeo, esse fallaciam accidentis. Cometa quippè fecunditatem non per se aut semper affert, sed potius, quia cometa est, non potest aut solet nisi malum portendere: Jam verò, quæ rarò accidunt, & κατὰ συνθεσιν, illa non sunt curæ arti, quare nec artificii, quæ tali. *Idem ibidem. Franciscus Junctinus Florentinus in Annot. de Comet. p. 10.* Ajunt quintò, multos alios innoxios cometas esse conspectos, nominatim eum, qui antecessit reformationem

tionem Wiclefi anno 1363, & Lutheri anno 1516: Necnon eos, qui anno 1375, 1380, artem bombardicam, sive inventionem bombardarum, & anno 1439 artis typographicæ nativitatem, antecesserunt, qui, quanta bona commoda & emolumenta mundo attulerint, lippis & tonsoribus, omnibusquæ à furno redeuntibus lacuquæ, notum esse. Respondeo, sed & quanta mala incommoda ac detrimenta, conjuncta illis bonis commodis atque emolumentis, uti bellum Hussiticum & Smalcaldicum locupletem fidem facere possunt. De arte bombardicâ & typographicâ ambigas, sintne majus καλὸν, an κακὸν? Certè tormenta bellica, ad humani generis potius pestem, quàm utilitatem, videntur esse inventa, ut quibus ab humano ingenio nihil excogitari potuerit horribilius. Verba sunt Polydori Vergilii, qui haud adduci se posse ait, ut humanum ingenium credat ea invenisse, quin potius malum quendam dæmonem mortalibus ea monstrasse putat. *Lib. 3. cap. 18.* Ajunt sextò,

sexto, doctrinam de cometarum significationibus, ingenia hominum instituere & instruere ad ea, de quibus antea non cogitaverint, ad conjurationes, putà, proditiones, defectiones, rebelliones. Respondeo, id fieri per accidens, neque vitio docentium propriè, sed discipulorum. Ajunt septimò, manifestam injuriam sic irrogari cœlo, irrogari cometis, irrogari ipsi Deo, qui, quæ fecit, valdè bona fecit. Respondeo, hoc non præjudicare creaturarum bonitati, si Deus his utatur loco virgæ aut flagelli, non magis, quàm gladii Delphici dignitati, quòd eo mactarent victimas, & supplicium fumerent de fontibus. Ajunt octavò, quæ possint esse signa cometæ, cum non semper appareant? Respondeo, saltem tunc esse actu signa, cum apparent, ad eum modum, quo accidens semper inesse definitur, non quòd semper insit, sed quòd semper inesse possit, animus vè fabricandi in fabro fabrum denominat, licet non semper fabricetur, semperquè adsit terminus illius operationis

nis ultimus. Ajunt nonò, ipsam sacram scripturam à suis partibus stare, dum ait: A signis cœli nolite timere, quæ metuunt gentes. Respondeo, locum Esaïæ ita intelligendum esse, ne, quemadmodum impii facere assolent, toti à causis naturalibus pendeamus in eventibus contingentibus & sublunaribus, quorum quidē sunt signa, sed nobis incerta, non quòd ipsa incertum significant, sed quòd animus noster in suis experiētiis sit incertus. *Danhauser quest. 4. de Princip. Acti. Human.* Quid ergò? Respiciendum ad eum, qui istis naturalibus significationem imposuit.

§. xxvi. Concludo totum hunc locum de signis, loco epilogi, albo calculo Bernhardi Morisani Derensis Iberni, qui ad quæstionem, an per cometas futura rectè conjici possint, responderet, ex illis posse quem prælagire in universali gravem aliquam calamitatem, in partiali interim sive particulari vix sciri posse, quid portendant, nisi quòd communiùs observatum sit, hujusmodi cometas sequi gravem pestilentiam propter

propter aëris corruptionem : Cætera ab hominis arbitrio pendentia , (hoc est , effectus contingentes & liberos ,) per cometas prænosci non posse : Et , licet Deus per hujusmodi signa interdum præmonstret calamitatem aliquam ab hominibus inferendam , tamen quid significant , nobis esse ignotum. *Disp. Phys. 4. ad libr. Aristotelis de cælo , dub. 7.* Et certè , si dicendum fiet , quod res est , nimis remotæ sunt illæ causæ , propiores monstrant Politici , siquæ v. g. bella dependent à cometis , tunc non opus erit de illis sedandis multas consultationes instituire , ad Medicos confugiendum erit , qui propinatis medicamentis bilem purgantibus omnia bella tollent , bellorumquæ causas radicitus è regum corporibus evellent. *Sennertus l. 4. Phys. c. 2. p. 130.* Idem indicium & judicium de reliquis lemmatibus hujus curiæ & classis : Quæ res tamen non impedit , quominus astra , licet nequeant dici signa , nedum causæ , eventuum liberorum , & veluti characteres in cælo positi , tum quia sic omnes , qui simul

nasce-

nascerentur, deberent idem habere factum, eandem fortunam, similibus esse moribus, iique, qui eandem habent fortunam, ut qui in eodem bello commoriuntur, simul esse nati; deberent quin immò idem facere, quia astra idem signarent, tum quia illa signa vel sunt ita certa, ut non possint fieri falsa, & sic tollunt hominis libertatem, vel possunt esse falsa, relinquuntquè homini suam libertatem, & sic sunt deceptorum, tum quia, si astra essent signa, essent signa naturalia, quod autem naturale, non potest esse signum alicujus effectus contingentis & liberi, tum denique, quia omne signum naturale, vel est causa alterius, quod astrologi non concedunt, vel effectum illius, quod hîc est impossibile, neque concedunt, vel coeffectum, ita ut ab eâdem causâ eodem modo manet, ob idquè sese mutuò vindicare possit, quod etiam dici non potest: *Morisanus ibidem*: Quæres, inquam, non impedit, quominus astra, licet nequeant dici signa naturalia, nedum causæ liberorum eventuum,

tuum, non magis quàm prophetia, quæ prædictio quidem ejus, quod verè fit, sed id, quod fit, non fit ob id, quòd prædictum, sed prædictum, quia fieri debebat, cùm signa non sint ipsæ res, sed indicia rerum, fumus v.g. non ipse ignis, sed indicium, quòd ibi sit ignis, hedera suspensa non ipsum vinum, verùm signum, quod ibi sit vinum venale, queant nihilominus appellari signa eorundem supernaturalia. Sicut enim agricolas ex constitutione cœli, & causis physicis, videas colligere futura tonitrua, grandines, imbres, ventos, siccitatem naturaliter, eosdemquè ex his ipsis iram Dei adversus peccata concipere supernaturaliter: Quidni idem eorum exemplo liceat, Bono Physico, Ethico, Politico, in suâ cuique sphærâ?

§. XXVII. *Ad secundum Dubium, an videlicet Cometæ sint Causæ Tristium Symptomatum, quæ Naturalium, quæ Civilium, respondeo Affirmativo-Negative. Affirmative, putà, quòd possint esse Causæ Symptomatum Naturalium. Non tantùm quippè designant, sed etiam procreant siccitates*

tes inusitatas , immensos & ardentissimos æstus , ventorum assiduas agitationes , & ex consequenti , sterilitatem , annonæ caritatem , famem , pestem , terræ motus , aquarum inundationes , naufragia. *Johannes Magirus lib. 4. Physiol. cap. 3. Vide supra §. 12. 13. 14. 15. 16.* Nec est , quòd excipias , effecta , quæ tribuuntur cometis , demùm sequi post extinctionem eorum , deficiente autem causâ perire effectum. Repono sic excipienti , effectum manere posse extinctâ causâ primâ. Quamvis ergò cometa pereat , relinquit tamen fuliginem in aëre extinctus , quam flamma ipsius efficit. *Goclemius Phys. Complet. lib. 7. cap. 5. p. 714.* Negative hinc , putà , quòd non sint Causæ interim , saltem Proxima , Symptomatum Civilium , quin immò ne causæ quidem , nisi admodum indirectè , & valdè remotè , atque quoad specificationem actus , non exercitium , cui tum libertate suâ , quæ in nullo necessitatur , tum contrario virtutum exercitio , contraire potest homo , juxta illud classicum : Sapiens dominabitur astris. *Johannes Duns*

Scotus Phil. Nat. theorem. 99. Morisanius
 disp. Phys. 4. ad Aristotelis lib. de cœlo, dub.
 7. Juvat, nisi grave, super hoc dubio
 audire philosophantem Savonarolam:
 A corpore cœlesti, inquit, non directè
 voluntas movetur. Nullum enim cor-
 poreum agere directè in incorporeum
 potest, voluntas autem humana non
 est alligata organo corporali, licet in
 animâ, quæ est forma corporis, sit: Ve-
 rum quia corporea cœlestia in corpus
 humanum agunt, & diversimodè id-
 ipsum disponunt, movere voluntatem
 indirectè possunt, quia per talem dis-
 positionem aliquid homini bonum vel
 malum, quod tamen non est, videtur:
 Unde hoc modo voluntas, quoad spe-
 cificationem actus, à corpore cœlesti
 moveri potest, non verò, quantum ad
 exercitium ejus, hoc est, quantum ad
 velle & nolle. Lib. 2. Epit. Eth. p. 582.
 Quæ enim merè voluntaria sunt, &
 cum corporis lineamentis nihil habent
 commercii, ut contractus omnis gene-
 ris, quomodo de iis definiet Physio-
 gnomus? Danhaver quest. 4. de Princip.

Act. Hum. Juvet deinde autem , nihil molestum , ex superabundanti audire Johannem Sperlings , distinguentem inter influxum siderum directum & indirectum , necessitantem & inclinantem. Directum influxum siderum appellat , qui non fit interventu rei alterius : Indirectum , ubi aliud quid intercedit : Necessitantem , qui cogit : Inclinantem , qui suadet. Stellæ , inquit , influunt in voluntates hominum , non directè , sed indirectè , nec cogendo , sed suadendo & inclinando. *Lib. 3. Instit. Phys. quest. 15.* Atque in hac sententiâ etiam est Gregorius Tholosanus , affirmans , non ex necessitate inde mutationes actionum humanarum fieri , sed per consequentias , quæ tamen evitari possint , cùm in manu artificis sit , regere suum opus , voluntate manente liberâ , licet , cùm influentiæ astrorum variant , insimul in hominibus variant inclinationes. *Lib. 21. de Rep. cap. 9. n. 23.*

§. XXVIII. *Atque adeò Mutationum & Alterationum Publicarum , hoc est , Conversionum*

*tionum Perversionum & Everfionum Re-
rumpublicarum, Astra & in specie Cometæ,
haud esse immediatas & proximas causas, id
placuit fit inde, quòd actiones humanae, pen-
dentes in solidum à libero hominis arbitrio,
unde corruptiones Rerumpublicarum proxi-
mè originem ducunt; præsertim quoad con-
tingentia humana in individuo, nonnisi cum
formidine oppositi, neque tam de factò, quàm
de proclivitate ad illud, magis què de homini-
bus distributivè sumtis, quàm collectivè, inde
colligi queant. Dico actiones humanae, in so-
lidum pendentes à libero hominis arbitrio,
quia, quamvis ab affectibus non rarò
inclinetur voluntas hominum, affecti-
bus modò his modò aliis, pro diversis
cœli dispositionibus, hominibus inu-
stis, tamen voluntas eorum, (quæ est
domina atque auriga actionum huma-
narum,) non cogitur, cùm omnis actio
sit à fortiori, fortior autem sit spiritus
immortalis vi corporis astrici, ut qui sit
supra fatum physicum, cùm ex mate-
riâ haud pendeat, ut materia & for-
ma materiatae, compositaque ex his,
prodeuntiaque ex principiis composi-*

torum. *Danhawer quest. 3. de Princ. Act. Hum. Arniseus lib. 2. Doct. Polit. cap. 2.* Ut ita nulla hîc sit proportio inter agens sive cœlum, & patiens sive animam hominis, cùm influxus cœlestes sint corporales, anima hominis contrâ incorporea, nulla autem sit proportio substantiæ corporei & incorporei. *Thelosanus lib. 21. de Rep. cap. 9.* Accedit, quòd si cœlum animi voluntates cogeret, sic jaceret Philosophia, pietas, artes, virtus, non puniendi essent improbi, non admonendi aut instigandi desides, siquè necessitate factorum necesse esset hæc me agere, te illâ, haud opus sic esset curâ & labore hæc confici: *Eusebius lib. 6. de prap. evang. cap. 5.* Hocq; asserere foret hominem alligare fato ac necessitati, eumquè libertate suâ spoliare, ac consequenter omne peccatum, omnem virtutem, omne meritum & demeritum tollere, quod est non modò temerarium, sed impium & nefarium. *Morisanus disp. Phys. 4. dub. 7.* Dico, quoad contingentia humana in individuo, quia, utyt probabile sit, hominem

minem sequi suos affectus, pro diversis
 cœli dispositionibus inustos, tamen in-
 finitis particularibus objectis impedi-
 mentis res aliter se habere potest. Ut
 ita duplex hîc sit incertitudo, una ex
 parte scibilis in actibus liberis naturâ
 talibus, ut vel perspicacissimum falle-
 re possint, cùm incertum semper sit,
 sitnè hic homo restitutus astrorum in-
 fluxibus, num assensurus, altera ex
 parte animi scientis, in actibus maximè
 naturalibus, qui infinitis ab agendo
 modis impediri ac retardari possunt.
Danhæmer quæst. 4. de princ. act. hum. Si-
 lentio prætereo effectus casuales & for-
 tuitos, nullo qui modo prævideri pos-
 sunt in cœlis, ut si cadat tegula ex te-
 cto, & hominem transeuntem lædat,
 vel si inveniat quis thesaurum fortui-
 tò, cur, quia cœlum est causa necessa-
 ria, hi verò effectus sunt contingentes,
 neque ullo modo continentur in cœ-
 lis, nulloquè ideo modo ex his possunt
 prævideri. *Morifanus cit. loc.* Dico, cum
 formidine opposui, quia hæc ipsa contin-
 gentia in individuo, cùm fiant ex cau-

sis valdè remotis ratione astrorum, & per consequens etiam cometarum, per què multa debeant appropriari, & in his ipsis sit fortior subindè motus, idè nihil certi ex astris & cometis hîc statui potest, cum causarum proximarum sit habenda ratio, non remotarum, quibus proxima modum imponunt. Taceo, quòd ubi effectus à pluribus causis pendet, non possit cognosci à causâ, nisi omnes reliquæ causæ cognoscantur, cum non adæquatè contineantur in unâ causâ, cognoscere autem præter astra (& cometas) omnes causas, & quid cœlam, cum quâvis causâ influens, possit, sit impossibile: Sicut & illud, utrùm unius astri virtus, quam non satis cognitam habemus, non sit superatura & impeditura alterius virritem. Licet enim v. g. constellatio leonis calores excitet, probabiliterquè eos productura videatur, possunt tamen aliorum astrorum virtutes occultæ id impedire majore suâ activitate. *Morifanus disp. Phys. 4. dub. 7.* Ut ita ex astris quidè prædicere liceat eventum futurum,

turum, verum cum formidine oppositi, ut dixi, hoc vel simili modo, fortassis erit hoc anno durior annona, metuo ne pestis hoc anno grassetur, hic puer ab astris inclinatur ad furtum, eò quòd probabile sit, hominem sequi suos affectus, eorumquè, qui præceptis moralibus imbuti affectus coërceant, iisque resistent, sint oppidò quàm pauci. *Danhaver quæst. 4. de Princ. Act. Ilim. Dico, neque tam de facto semper, quàm proclivitate & inclinatione ad illud.* Ut enim, qui cylindrum movit, dedit ille quidem principium motus, ipsam tamen volubilitatem non dedit: Ita stellarum (& cometarum) affectiones incitant quidem animum, assensio autem est in nostrâ potestate. Quid enim homini liberum, si fatali astrorum lege, vel ad agendum incitatur, vel ab actione revocarur? *Idem ibidem, quæst. 3.* Exemplo Socrates, qui non fuit quidem stupidus & lascivus, quin vitia illa potius edomuit & compressit, fuit interim adhuc vitia pronus. *Idem ib. quæst. 4.* Dico, universè magis de hominibus distri-

80 *Danielis Berckringeri;*
butivè sumtis, quàm collectivè, quia Res-
publica constat è singularibus personis
in unum consentientibus, hæ ipsæ au-
tem influxus cœlestium corporum evi-
tare possunt per prudentiam, à Deo il-
lis concessam, si velint, ergò & eâ uti
Respublica ex illis consurgens benefi-
cio prudentis magistratus. Tholosanus
lib. 21. de Rep. cap. 9. Quòd si vitæ hu-
manæ conversio à nemini determinatè
definiri potest ex astris, quis audebit
definire periodum civitatis, & diem
criticum imperiorum? Casus l. 5. Spha-
ra Civ. cap. 12. Fieri quidem potest, ut
tunc, quando aliqua Respublica pes-
sumit, exardescat cometa, non tamen
propterea hic ejus causa fingendus: Ja-
cobus Martinus lib. 3. Polit. cap. 2. Planè
sicut, si te ambulante fulguravit, non
quia tu ambulâsti fulguravit, nec quia
fulguravit tu ambulâsti, sed hoc cum
illo per accidens coïncidit. Tholosanus
lib. 21. de Rep. cap. 6.

§. XXIX. *Ad tertium Dubium, an vide-*
licet Cometa sint, & Signa & Cause Tristium
Symptomatum, quàm Naturalium, quàm Civi-
lium;

litum, uti inter alios sententia sua commilitones, statuere videtur Johannes Magirus *Physiologia Peripatetica lib. 4. cap. 3. pag. 259*, cum ait: Naturaliter primò & per se producunt ac denunciant cometæ siccitates, quia ea significant, ex quibus constant, & in quæ dissolvuntur: Constant autem ex magnâ copiâ dissolutionis siccæ: Siccitati sequitur agrorum sterilitas, quia ob humoris inopiam terrâ annuas fruges proferre nequit: Hanc consequitur annonæ caritas, fames, & tandem pestis, tum ob foetidum deflagrantis materiæ halitum, à quo homines inficiuntur, tum propter nimiam corporum exsiccationem, & humidî radicalis consumptionem, unde levi occasione corpora morbo opprimuntur. Designant præterea & efficiunt cometæ inundatio-

nes & terræmotus. Fumi enim illorum post incendium dissipati, & in aërem sparsi, ventos cient, eosquè præter solitum augent, hi venti mare commovent, ut non tantum naufragia accidant, sed etiam gravissimæ fiant inundationes & alluviones. Hi ipsi porrò flatus, si terræ includantur, eandem quatiunt, & vibrant, & commovent. Portendunt insuper & bella cometæ, tumultus, principumquè & regum mortes, non tam ratione materiæ, quàm causæ efficientis, seu ἐνεργείας siderum, quæ sunt tanquam dominiorum incendium. Materia quidem, cùm sit calida & sicca, non solum aërem inficit, illum arefaciendo, sed humores etiam in humanis corporibus ad calidam & siccam in-

temperiem reducit, & choleram auget : Et quia mores animi sequuntur temperamentum corporis, hoc deinde temperamento ad impetus violentos & rapaces, contentiones nimirum, rixas, & ad arma demum rapiuntur homines, inprimis vero reges & principes, qui cæteris sunt delicatiores, & animo etiam elatiores, quiquè humores habent ad accensionem magis accommodatos, & peracutis ac periculosis morbis obnoxios, cum in deliciis vivant, & à multis rebus non abstineant, quæ in tam sicca cœli constitutione plurimum vitale robur oblædere solent, cujusmodi sunt, exercitia vehementia, usus vinorum calidissimorum & aromatum, nocturnæ comestiones, & id genus alia.

Hinc enim fieri potest, ut facile intereant principes, vel ratione intemperiei, vel bellorum occasione: Hinc deinde regnorum & legum mutationes, quia novus rex nova lex dici potest: *Ad hoc dubium respondeo similiter Affirmativo-Negative, puta, quod sint Signa utrorumq;, non item Causa indifferenter, atq; ἐν σίμῳ.*

§. xxx. *Signa utrorumque sunt Cometae* ideò, quia sicut nonnullos effectus naturales astrologi è cometarum exortu probabiliter prædicere possunt, v g, pluvias, grandines, ventos, tempestates, serenitates, aestus, gelu, tonitrua, fulgura, terræmotus, morbos, pestes, sterilitatem, annonæ caritatem, fertilitatem, tempora idonea incisioni arborum, venarum sectioni, agrorum hortorumvè cultui, (commoda, inquam; agricolis ad serendum, Medicis ad medendum, nautis ad navigandum,) ut qui nôrint, ex nimio calore & siccitate fruges arefcere, hinc oriri sterilitatem, ex sterilitate annonæ caritatem,

tatem, ex humiditate nimia caloreque conjunctis corrumpi aërem, ex aëre corrupto nasci pestilentiam & morbos, quæ omnia longâ experientiâ didicerunt: *Morifanus disp. Phys. 4. dub. 7*: Ita & effectus civiles, verum ita, ut prædicant magis, quàm producant.

§. XXXI. *Non item similiterque Cause. Utroqueque indifferenter, sed priorum tantum, hoc est, Tristium Symptomatum Naturalium, quæ effectus mali cometarum immediati & propiores, iique vel primi, ut aëris turbulentia, tempestates, terræmotus, æstus, siccitates, vel inde orti, ut eluviones, naufragia, incendia, pestis, fames: Non etiam posteriorum, hoc est, Tristium Symptomatum Civilium, saltem non aequè, quæ effectus mali cometarum mediati & remotiores, adeoque indirecti, ut bella, mortes virorum principum, mutationes & conversiones imperiorum, quæ horum mortes ferè consequuntur, sed supernaturaliter magis quàm naturaliter, eò quòd bella, mortes magnatum, regnorum mutationes, sint poenæ & afflictiones*

integrarum gentium. *Keckermannus lib. 6. Syst. Phys. p. 1709. & seqq.* Contra eos, qui ad conjunctiones magnas superiorum planetarum mutationes Rerum publicarum referunt, quæ licet eluviones, pestes, & alia magna mala, secum ferant, non tamen simul novas Respublicas secum vehere, aut veteres demoliri, deprehenduntur: Contra item eos, qui ex positu stellarum, certisque astrorum constitutionibus, cometarumque & eclipsium operationibus, ortus & obitus Rerum publicarum derivant, cujus sententiæ convincitur fuisse Prudentius, fide versiculorum:

————— *U: bibus affert*

*Hora diesque suum, cum primum mœnia
surgunt,*

*Aut fatum, aut genium; cujus modera-
mine regnent:*

Contra hinc eos, qui ex thematibus genethliacis, urbium fortunam, ætatesque Rerum publicarum, conjectant, Taruntium imitati, quem ferunt ex gestis Romanorum natalem urbis ambiguum invenisse, exquæ urbis fortunâ

Rei-

Reipublicæ Romanæ casus æstimasse. Quasi verò nequeat urbs tota interire, atque absumi, vel undis, vel igni, Republicâ interim manente salvâ. *Besoldus dissert. Polit. de Rep. Cur. cap. 2. n. 3.* Contra denique eos, qui vel futura, quæ ex imperscrutabili Dei consilio eveniunt, vaticinantur, prædicendo id, in quod nullam omnino stellæ habent influentiam, quodquæ signare ipsæ neutiquam queunt; v g, diluvium Noæ, nativitatem Christi, religionis fideique mutationes, aliaq; hujusmodi supernaturalia arcana, quorum, cum cælum merè naturale sit, astra neq; causæ neque signa esse possunt, vel qui futura, ut certò eventura, prænunciant, (in individuo,) non sine, ut mædacio, ita veritate quandoq; *Danbaw. qu. 4. de Princ. Act. Hum.* Cum enim plurima prædicant astrologi, nō est mirum, si interdum veritatem attingant, sicuti cæcum etiam scopum attingere casu nihil vetat. Quòd si interim mendacia eorum velimus cum veris prædictionibus conferre, mille facilè mendacia uni veræ prædictioni opponi poterunt.

terunt. *Morifanus disp. Phys. 4. dub. 7.* Ut enim, qui assidue jacet aleam, vel talos figit, is aliquandò seniones, aliquandò Venerem jacet: Sic cùm astrologi centies mentiantur, quid mirum, si ter verum dicant? *Danhauser ibid.* Omnes, næ omnes, quod pace eorum dixerim, injuriam irrogant cœlo, dum regnorum ortus & obitus ab astris pendere, & fatalem ab his necessitatem accipere, asserunt: Injuriam Deo, quia dum tribuitur necessitas stellis, nulla potestas, judicium nullum, sic relinquitur Deo, qui operibus suis subjeitur tanquam potentioribus, crudelitatisquè & impietatis non sine blasphemîâ postulatur, ut qui pro delictis damnet homines, quæ necessitas vitare non permittit, malequè imperet vitare mala, quæ evitari non posse scit. Quod si benè constitutas Respublicas sanctas necessitate dissolvi videremus, malas autem sustineri, quia ita cœli constitutio esset, quid ampliùs dicendum superesset, quàm inanes omnes esse leges, perperam magistratus, perperam curam & soli-

sollicitudinem principum adhibere, fœdera facere, Deum colere, illi supplicare &c. Quæ omnia cùm omninò abhorreant à ratione, quâ homo insignitus est, nã ea debent nos compellere fateri, fatales illas necessitates cœlestes regnorum & principatum, non esse causas mutationum aut subversionum, quæ in Republicâ eveniunt, ideoquè mutationes & everfiones principatum regnorum & Rerum publicarum non rectè referri ad cœlestia fata, conjunctionesquè & influxus stellarum: *Tholosanus lib. 21. de Rep. cap. 9: Nedum cometarum.*

§. XXXII. *Ad quartam & postremum Dubium, an videlicet Cometa nec Signa nec Causa sint Tristium Symptomatum, quâ Naturalium, quâ Civilium, respondeo Negativè, contra affirmantes, nominatim Julium Cæsarem Scaligerum, & Petrum Gassendum, hujus sententiæ antesigna nos. Quibus præter Andream Dudithium, Marcellum Squarcialupum, Simonem Grynæum, & Ericium Puteanum, addas licet à latere, Eliam Majorem*

rem & Thomam Erastum, qui omnem cometam, & cum primis altra nova, novitatem prænunciare ajunt non malam. Equidem Scaligerum ac Gassendum duos viros refutans, eadem operâ simul refutâsse reliquam turbam, quæ cramben bis coctam apponit, in aliis quidem patinis, dicam, an paginis, sed non aliam substantiâ.

§. XXXIII. Quid ergo Scaliger, doctus criticus, sed nimium crisi suæ tribuens? Præterea, inquit, quæritur, Cometæ Signanè sint, an Causæ? Neutrum censeo. Etenim existimare à cometâ interfici regem, ridiculæ dementiæ est, tantò minùs everti provinciam. Sed ne signa quidem sunt, ut fumus ignis, verùm sicut aliquis affectus est alterius signum propter coherentiam, veluti signum, quòd gallina peperit, cantus. Nam gallina utriusque, & partus, & cantus, autor est,

est, neutrum verò ab altero pendet necessario. Multi itaque à nobis sunt cometæ visi, quos nulla usquam totâ in Europâ subsecuta est pernicies mortalium: Et multi clarissimi viri suo fato functi sunt, multi eversi principatus, pessum datæ familiæ illustrissimæ, sine ullo cometæ indicio. Non enim verum est Cardane, quod ajebas, siccitate semper concreari. Nam etiam in hieme, atque sub septentrione, cometæ generantur. Quamobrem jocularite putabam, cum mori principes siccis temporibus scriberes, nempe cibis odoratis & curis confectos, atque vigiliis, remiges verò, & fabros, & vitriarios, & messorum, alio, bulbis, cepullis, ulpiciis, sale, vino, pipere differentes atque distentos,

non

non mori, id verò imprimis est admiratione dignum. Simplicissimè dici fortassè possit, sidus illud cœleste, quod novam sideris hanc speciem caudatam generat, novum quoque regnum meditari. *Hactenus Scaliger libro de Subtilitate, Exerc. 79.*

§. xxxiv. Verba tantī viri instar Penelopææ telæ nobis retexenda sunt, atque ad limam rationis examinanda. Ait primò: Quæritur, cometæ signanè sint an causæ? Neutrum censeo. Immò utrumque, cum distinctionis temperamento quod fiat tamen. Signa enim & causæ sunt symptomatum naturalium, his $\pi\omega$ connaturales: Symptomatum verò Civilium signa quidem, atque adeò haud scio, annon etiam causæ, verùm admodum indirectæ & remotæ, quibus proximæ modum imponunt. Juvat adscribere locum parallelum Scaligeriano, lucem huic inferentem, ex Bernhardo Morisano.

fano.

sano Derensi Ibero, negante consimiliter, astra neque signa esse complexionis, neque causas. Nam licet ad complexionem astra quoque concurrant, ex multis tamen aliis illa præterea dependet, ut à parentibus, & conditione seminis ac materiæ, item ab alimento, quod à matre trahunt liberi, quæ res tamen non impedit, quò minus possint astronomi, ut medici, ex variis signis complexionem alicujus nôsse, ut quòd sit cholericus, sanguineus, atque exindè conjicere probabiliter, hominem fore iracundum, hilarem, vel voluptatibus deditum, non tamen in partiali determinatas aliquas actiones. Dixi, inquit, probabiliter, quia hujusmodi conjecturæ sæpè fallunt, cùm vitiosas naturæ propensiones possit quis exercitio virtutum mitigare, & is, qui propensam habet ad virtutem naturam, possit per occasiones, & libertatem suam, depravare. *Disp. Phys. 4. dub. 7.* Ait secundo: Existimare à cometâ regem interfici, ridi-

ridiculæ clementiæ est, tantò mî-
 nus everti provinciam. Ab hac de-
 mentiâ, Scaliger, saltem immunes, pri-
 mò illi, qui cometas statuunt esse signa,
 non tam naturalia quàm supernaturalia
 eventuum & consecutionû, quâ natu-
 ralium, quâ civilium, quorû ἰδιὸν ἔργον,
 significare, non causari, nisi in secundis.
 Secundò, immunes deinde autem etiâ
 illi, qui cometis tribuunt efficientiam
 aliquam physicam in actiones hominis
 naturales, ipsi cum bestiis communes,
 non liberas, præsertim quoad contin-
 gentia in individuo. Tertiò omnes illi
 Cometarii, (quos sic per contemptum
 appellant Anti-Cometarii,) qui come-
 tas fatentur indirectè, atque ex con-
 sequentiâ, mortes regum prædicere, &
 quæ has comitari amant, crises atque
 alterationes regnorum, earumquæ esse
 signa, non causas, eaquæ supernatura-
 lia, non naturalia. Et certè, quòd co-
 metæ regum ac principum mortem si-
 gnare dicuntur, divinam interdum
 considerationem habet, quia sæpè Deus
 pec-

peccata populorum punit & vindicat
in regibus, & ideò, quia misericors,
illos admonet, ut seriò de discessu cogi-
tent. *Reckermannus Syst. Phys. lib. 6. p.*
1712. in fol. Tholosanus lib. 21. de Rep.
cap. 9. n. 23. Ait tertio: Sed ne signa
quidem sunt cometæ, ut fumus
ignis, verùm sicut aliquis affe-
ctus est alterius signum propter
cohærentiam, veluti signum,
quod gallina peperit, cantus.
Nam gallina utriusque, & par-
tus & cantus, autor est, neutrum
verò ab altero pendet necessa-
riò. Quidni, ut fumus ignis. Quem-
admodum enim ille hujus est argu-
mentum, ita cometæ tristium sympto-
matum, nisi quòd ille sit argumentum
hujus de nonstratione apodicticâ, hoc
est, necessariâ, hic illorum demonstra-
tione dialecticâ, hoc est, probabili.
Quid, si quis distinguat & inter signa
conjuncta, vel per contactum corpo-
ralem, quale signum fumus, qui nun-
quam

quam absq; conjuge ignis elemēto, vā
 per contactum virtualem, quale signi-
 cantus gallinæ, quando peperit, & se-
 parata, quale signum hedera, prognos-
 ticon quæ est vini venalis, geminoque
 exemplo cometæ tristium symptoma-
 tum. Ait quartò: Multi à nobis
 sunt cometæ visi, quos nulla ul-
 quam totâ in Europâ subsecuta
 est perniciēs mortalium. Sit ita
 fortè consecuta in Asiâ, Africâ, vel A-
 mericâ, aut consecuta quidem, sed non
 relata in numeros, vel nō consecuta o-
 sequentē pœnitentiam. Ait quintò: E-
 multi clarissimi viri suo fato fun-
 cti sunt, multi everſi principatu
 pessum datæ familiæ illustrissi-
 mæ, sine ullo cometæ indicio.
 Quid mirū, cū cometę significatio non
 extēdatur indifferenter ad singulos &
 singulares homines, nisi per consequen-
 tiam, Deusq; non ita sit in ęre nostro, ut
 omnia, maxima medioxima minima
 signis præsignificet. Silentio prætere-
 quòd τὸ καὶ πάντες ἡ τὸ καὶ ὅλα Practicum

non illud sit, quod semper ubique & apud omnes tale est, ita ut non detur dissimile exemplum, sed quod plerunque, & apud plerosque, tale est. Ait sextò: Non verum esse, siccitate semper concreari cometas, cùm etiam in hieme, atque sub septentrione, generentur: Quod dubium, quia indubitatò pertinet ad superius Philosophiæ auditorium, putà Theoreticum, ideò studio eò remitto, tanquam ad forum competens. Ait septimò: Quamobrem joculari te putabam, Cardane, cùm mori principes siccis temporibus scriberes, nempè cibis odoratis & curis confectos vigiliisque, remiges verò, & fabros, & vitriarios, & messorum, allio, bulbis, cepulis, ulpiciis, fale, vino, pipere confectos atque distentos, non mori. Ut ingenuè fatear foris, quod domi sentio, nimis siccum mihi quoque hoc videtur, quod ajunt, cometas

propterea regibus minari, quòd delicatius vivant, humoresquè subtiliores habeant, ideoquè nescio quomodo faciliùs aëris intemperie à sanitatis possessione dejiciantur. Quòd si hoc ita, quid fiet infantibus, ac multis in omni ætate nullius notæ hominibus, qui regibus delicatiores sunt, quibus tamen cometa nec mortem afferunt, nec denunciant. Sed nimirum, quia potentum magis quàm vulgarium hominum interitus notari solet, ideò mortem regum à cometis prædici creditum est etiam ex hâc causâ. *Conimbricenses in lib. meteor. Arist. tract. 3. cap. 5.* Cùm enim principis mors celebrior sit, ideò de illo signanter præsagium habetur. *Tholosanus lib. 21. de Rep. cap. 9. n. 23.* Ait octavò: Simplicissimè fortassè dici possit, sidus illud cœleste, quod novam hanc sideris speciem caudatam generat, novum quoque regnum meditari: Verùm cum destructione veteris scilicet, cùm unius generatio sit alterius destructio.

§. xxxv. Quid Gassendus? Hoc loco, inquit, quid potiùs usurpem, quàm Epicurèum illud: *Μύθος ἀπίστος*, fabula absit. Mirum enim dictu, quanta fascinatio mentibus illudat. *Animadversionibus in lib. 10. Diogenis Laërtii de Meteorologiâ Epicuri, p. 1164.* Itanè Gassende tibi fascinatio & fascinum, quod in Mæmosynes templo, & tabulis antiquitatis, ita exactè & subactè, majusculis litteris, ad sempiternam rei memoriam, est annotatum, accedente consensu catholico tantùm non omnium gentium? Quòd si enim historiæ recentes pariter & antiquæ evolvantur, incendia cometarum nunquam sine terrore ingenti illuxisse, nunquam sine calamitate ingenti deflagrâsse, apparebit. *Peuceus lib. de Divin. p. 13.* Aut totus mundus, quâ litteratus, quâ illitteratus, est nugator, & fabellator Milesius, aut non est ita fascinator, ut quidem tu videris privatim præsumere. Pergit Gassendus: Profectò, si anni steriles non

forent, si non invalesceret fam-
mes, si non grassaretur pestis, si
bella non excitarentur, si exer-
citus non profligarentur, si prin-
cipes non morerentur, nisi co-
metis præeuntibus, præclare illa
circumferrentur, nunc autem,
seu præfuerint cometæ, seu ab-
fuerint, omnia pari modo eve-
niunt: Ecquid ergò isti effectus
referuntur potius in cometas,
seu causas, seu signa, seu utcun-
que dicas, quàm in quidvis a-
liud? *Idem ibidem.* Immò verò non o-
mnia pari modo eveniunt, quia siccita-
tem, sterilitatem, famem, pestem,
& prædicunt tanquam signa, & pro-
ducunt tanquam causæ, fide superio-
rum, quæ plures esse possunt unius rei,
v g, siccitatis, famis, pestis communis,
ut non mirum sit, has etiam non con-
specto cometâ contingere. Quod atti-
net bella, strages exercituum, mortes
virorum principum, ut signa atque in-
dicia

dicia horum sint cometæ, fide communis experientiæ, cujus testimonium denudò pro me allego, tamen non item sunt causæ, nisi elongatæ & remotæ, tum indirectæ admodum, uti ostensumque suprâ plus vice simplici. Instat Gassendus: Adhæc, si cometæ consisterent, ac uni tantum, seu domui, seu urbi, seu regioni, impenderent, si unius acici clades non esset victoria alterius, & quod istis lethale est, salutare illis non foret, si reges soli morentur, superioraque illa corpora optimates potius viros, quàm plebejos, respicerent, ratio speciosa obtenderetur: At cometæ varias regiones, immò totam terram, circumeunt, quicquid calamitatem affert uni seu viro seu populo, præstat alii emolumentum, mista densantur principum & subditorum funera,

neque naturalibus causis ullus nostri delectus est: Ecquid ergo diros lethales timendos dicimus cometas potius, quàm benignos salutare amabiles? Terrifici sunt, sed dementiâ nostrâ, quæ panicos sibi objicit terrores, ac propriis malis non contenta extranea undique asciscit. *Gassendus cit. loc.* Si benè capio mentem tuam, Gassende, sex sunt hujus segmenti sectiones, ad quarum singulas respondebam partitim atque articulatè. Ad primam: Ut cometæ varias regiones, immò totam terram, circumeant, tamen ordinariè per totum terrarum orbem videri nequeunt, verùm per certa hæmisphæria & climata, idquè ob terræ rotunditatem & globositatem, ad mentem oculis hominum conspectum: *Keckermannus Syst. Phys. lib. 6. p. 1702. in fol.* Quid hoc contra nos? Saltem illic & illis signa esse possunt, apud quos conspiciuntur, & illic ἐνέργειαν sive virtutem suam exercere, actione reali natu-

naturaliter, intentionali supernaturaliter. Ad secundam: Unius corruptionem etiam hinc esse alterius generationem, non formaliter & propriè, sive in sensu formali, verùm per tropum μεταλήψεως, & concomitantiam quandam, sive per ordinem antecessionis & consecutionis, adeoque in sensu causali, ut non conveniat mirari, si unius aciei clades sit victoria alterius, & quod istis est lethale, illis sit salutare, quodquè calamitatem affert uni seu viro seu populo, præstet alii emolumentum, uni, inquam, depressionem cum gloriæ dignitate elatione alterius. Ad tertiam: Cometæ toti alicui Reipublicæ, totisque regionibus, aliquid portendere collectivè, non singulis privatorum distributivè, nec nisi, quatenus unius aut paucorum autoritas totam Rempublicam complectitur, ideoquè & regibus ac principibus, administrisque negotiorum publicorum, præcipuè significare. Rodolphus Goclenius *Phys. Compl. lib. 7. cap. 5. p. 718.* Joachimus Cameraarius diceret, cometarum ostentationem esse

esse levia, neque parvarum rerum, aut communium eventuum, sed casuum mirabilium, & ingentium calamitatum, quæ ad totas civitates, & universos populos, atque ad regna & imperia orbis, pertinent, quibus singulorum fortunas comprehendi obscurum non est. Ut enim ruina domus parietum & recti everisionem, inflammatioquæ urbis ædium incendia complectitur, sic publicæ ærumnæ privatâ infelicitate complentur. *Disp. de Comet. p. 17.* Ad quartam: Naturalibus causis nullum nostri delectum esse: Quoad actionem, putà, elicitam purè naturalē, in purè voluntariis, at benè quoad imperatâ superiori imperio, si minùs, inquam, virtute causæ secundæ, minimùm causæ primæ. Ad quintam: Rectè his tribus KKK sive malis, (pœnæ nō culpæ,) quòd sint diri, lethales, timendi, tanquam nigro aliquo thetâ aut carbone notari cometas, non tam ratione causæ naturalis, quàm supernaturalis tamen, *uti observavimus supra §. 25. in medio.* Ad sextam: Non esse dementiam activè,

activè, terroremvè Panicum passivè, cum ea, quæ inassueta sunt, causas interrim naturales vel supernaturales habent, terrent homines, hisquè pavorem præsentis & futuri status rerum pariter ac personarum incutiunt, sed quoties causæ alicui ascribitur effectus, qui per se nec naturalem nec supernaturalem dependentiam habet, ut cum ignara eclipsium antiquitas lunam & solem existimavit veneficiis affectos laborare, sequè his crepitu dissono auxiliari posse, terrore exanimata credidit, cum Pindaro & Stesichoro poëtis: Quod ne usu veniret, primus Romæ protulit in vulgus rationem defectus utriusque luminaris Sulpitius Gallus, solitudine exercitum pridie liberato, quàm Perseus superatus à Paulo Æmilio est: Protulit Claudius Imperator, cum solis defectus futurus esset natali suo, veritus, ne quis inde tumultus fieret. *Tholosanus lib. 21. de Rep. cap. 9 n. 25.* Quid enim terror Panicus propriè, quid, annon is, quem Pan immittit? Is quippè irritatus ferebatur subitos, & quorum

causa ignoraretur, immittere timores, neque Pan tantum, sed Jupiter, quem ferunt, cum Titanas oppugnaret, primum objecisse hominibus timorem, qui *πανινος* appellatur, ut refert Eratosthenes. *Martinius in Lex. Philol. voce Panicus.* Pan autem & Jupiter? Immo Jehova Deus, qui τὸ πᾶν, & verus Jupiter si-ve Juvapater, non Væjupiter, ut Væjoves gentiles. Urget Gassendus, instando instanter: Dices, cometas ad aliquid nobis significandum divinitus usurpari. Ac sanè id fieri posse non inficior, sed interim, undenam constat reapse id fieri, an aliundè, quàm ex vanitate, quâ miseri turgescimus, dum digni nobis ipsis videmur, propter quos hæc ostenta fiant. *Cit. loc.* An id mirum, Gassende? Semper quippè fieri solet, ut homines subitis atque improvisis malis, quorum similia neque-
fando cognoverunt, neque experien-
do sunt perpeffi, graviter & vehemen-

ter percellantur, clamantes: Ἀπιστοὶ καὶ ἀπιστοὶ δέσποται! *Camerarius disp. de comet. p. 18.* Quin barbaries est, hujuscemodi signa, quæ & phycas aliquandò causas habent, & bonorum ac prudentum judiciis comprobata sunt, temerè aspernari, quæ ita consideranda, non ut animis eximant pietatem, sed ut rectam & piam de Deo sententiam in nobis confirment, ut divinitus ordinata esse quædam signa judicemus, quæ nos admoneant, ut opem Dei imploremus. *Franciscus Junctinus Florentinus in Annot. de comet. p. 12.* Quæ hîc vanitas & profanitas? Ne materialis quidem, nedum formalis, qualis proæretica. Certè, si ullibi facetiis & jocis abstinendum, Gassende, abstinendum hîc. Docuit id domi suo exemplo Vespasianus Imperator. Cùm enim ei monstratus esset cometa comatus, per lulum & jocum dixit, pertinere hoc prodigium ad regem Parthorum, qui prolixam comam aleret, ad se non item, qui non esset comatus: Verùm non rex Parthorum, sed Vespasianus, non ita multò

post extinctus est. Quid, (pergit Gassendus,) declaravitne Deus ter Opt. Max. fore, ut si cometa in occasum tendat, caveamus ab externis, si in ortum, à domesticis? An principes admonuit, ut caveant ab iis cometis, qui matutinum occupant signum, factum ipsis horoscopus, aliasque consimiles nugas? *Cit. loc.* Equidem, quemadmodum has nugas Chaldaeorum, Ægyptiorum, Arabum, & in genere Astrologorum, circa prædictiones cometarum, cum sunt in hoc vel illo signo, ad hujus vel illius hominis nativitatem spectante, quodque, cum primum apparere incipiunt cometæ in Ariete, portendant mala & seditiones orientalibus, si in Tauro, occidentalibus & septentrionalibus, si in Geminis, impuras libidines & incestus, si in Cancro, pestilentem aërem, si in Leone, à feris pericula hominibus, à vermibus verò arboribus fructibus

&

& frumentis, si in Virgine, carceres & exilia aulicis, si in Librà, ægritudines animorum, curas, latrocinia, si in Scorpione, Martia & Mavortia consilia, diffidia, proditiones, rebelliones, si in Sagittario, studiorum & studiolorum persecutionem atque contemtum, si in Capricorno, incestam Venerem, si in Aquario, tumultus, cædes, populationes, si in Piscibus, lites & discordias inter amicos propinquos vicinos: *Refert Rodolphus Goclenius lib. 7. phys. Compl. cap. 5:* Si cui contingat nasci sub Jove, quòd is sit futurus magnificus, si sub Marte, bellicosus, si sub Lunâ, mollis, si sub Mercurio, docilis mercator & inconstans, si sub Capricorno, rex, si sub Aquario, piscator, quæ Astrologorum diurna somnia & figmenta: (Quis enim credat, omnes reges nasci sub capricorno, aut omnes, qui sub capricorno nascuntur, fieri reges? Quin puto, longè plures esse piscatores in mundo, quàm reges, non tamen pauciores nasci sub capricorno, quàm sub aquario:)

Johannes Casus lib. 5. Sphæ. Civ. cap. 12.

Morifanus disp. Phys. 4. dub. 7: Hęc omnia juxta tecum, Gassende, libens agnosco esse *φαιλοσοφήματα* potius, quàm *φιλοσοφήματα*, sicut & collaterales nugas de coloribus cometarum, quasi, si color eorum fuerit rutilus rubicundus sanguineus, significet morbos arduos, febres acutas, manias, phreneses, si fulgidus splendescens clarus, hæreses, seditiones, bella, si lividus & pallidus, famem, morbos pestilentes, odia occulta. *Keckermannus Syst. Phys. lib. 6. pag. 1715. 1716. in fol.* Hujus farinæ immò furfuris sunt & illa Pliniana, quòd, si cometæ videantur aliquam tibiarum formam referre, minentur malum musicis studiis, si in verendis signorum partibus, hoc est, in mediis signis, conspiciantur, portendant obscenos & impudentes mores, flagitiosasquè libidines, si aspectu trino aut quadrato aliquam fixarum stellarum aspexerint, significant interitum litterarum & ingeniorum. *Refert Franciscus Junctinus Florentinus in Annot. de Comet. p. 10. 11.* Denique stomachatur Gassendus, immò indi-

indignatur : Sed quî patienter ,
 inquit , istos feramus , qui sic spe-
 ciatim omnia definiunt , sic bellè
 sibi sapiunt , quasi , quod ille age-
 bat , Jupiter Opt. Max. admise-
 rit ipsos in concilium Deorum .
 Citant exempla mille cladum ,
 mille mortium principum , quæ
 post cometas acciderint , at cen-
 ties plures prætermittunt , quæ
 acciderunt sine cometis , neque
 declarant , quâ ratione sinistri
 casus per cometas cuique aut
 innotescere aut declarari vale-
 ant . *Cit. loc.* Bona verba quæ sò , Gas-
 sende . Patienter , quâ est *μετῶπις* &
 patientiâ , Cometarios hos tulit Deus ,
 tulit prima , tulit media , tulit ultima
 ætas , paucis exceptis , quibus placuit
ἀντιπνέειν πρὸς ἀνέμους , & ad verso po-
 tiùs flumine navigare , quàm secundo .
 Quòd ais , eos omnia speciatim
 definire , bellequè sibi sapere ,
 quasi

quasi Jupiter Opt. Max. admiserit ipsos in concilium Deorum, id verum de iis, qui cometas non secus interpretantur, ac si tabulas Jovis inspexissent, quidquæ ille Junoni de his, quæ subjiciuntur fato, dixisset in aurem, scirent, cum arcana sint, de quæ reservatis divinæ majestatis, quæ ideo absque curiositatis vitio haud indagaverit mens humana, quam curiositatem in suis discipulis, de destructione Hierosolymorum, & restitutione regni Israelis, interpellantibus, Christus reprehendit, dicens, non esse ipsis inquirenda tempora & momenta, quæ pater posuit in suâ potestate: Unde idem in spiritu conversus ad Hierosolymitanos ait, nunc autem est occultum ab oculis vestris, licet interim scire liceat salvâ pietate futura sobriè. Dico sobriè, tum quia opera Dei omnia sunt mirabilia, ideoquæ à nobis suspicienda, non inquirenda aut excutienda, cur ita facta sint, vel aliter non fiant: *Tholosanus lib. 21. de Rep. cap. 9. n. 28:* Tum quia exactè & præcisè particulares eventus præ-

prædicere moraliter est impossibile, ut assignetur v.g. præcisè tempus, quo illa contingent, eò quòd moraliter impossibile fabricare instrumenta astronomica ita exactè, ut neque in minimo sit error, vel illis ita uti, ut utendo non erres. *Morifanus disput. Phys. 4. dub. 7.* Neque enim dantur instrumenta Logica, per quæ certò possimus inquire, qualisnam materia sit & constitutio individuorum, à sensibus nimis longo intervallo remotorum, siquidem individuorum cognitio à sensibus pender, qui non quamvis, sed justam distantiam, requirunt: Jam verò illa regio & contignatio aëris, in quâ apparent cometæ, nunquam à nobis adita, nec visa, sed nec planè ac plenè intellecta. *Keckermannus Syst. Phys. lib. 6. p. 1724. in fol.* Citant, inquit, exempla mille cladum, mille mortium principum, quæ post cometas acciderint, at centies plures prætermittunt, quæ acciderunt sine cometis, aut cùm nullum malum

malum secutum est apparitionem cometarum. *Gassendus cit. loc.* Sed ponè, non antè, postliminiò non antelimiò scilicet. Neque enim per astra, vel aliâ simili viâ, prænosci potest, tali anno fore bellum, illum ducem potiturum victoriâ, talem fore regem vel pontificem, hoc enim ab electorum voluntate pendet: Sed nec prædici, quando aut quo genere mortis quis sit periturus, cùm etiam hoc sæpè pendeat ab hominum arbitrio, & tempus illud eventu aliquo casuali vel ab homine anticipari possit, exemplo Galeaseonis Insulæ Ducis. *Morifanus disp. Phys. 4. dub. 7.* Quòd ais, centies plures mortes principum à cometariis prætermitti, quæ acciderint sine cometis: Ita est Gassende, ut dicis, sed hoc non debet cuiquam videri mirum, quoniam Deus non omnes casus & eventus amat præsignificare signis, sed tantùm eos, quos ipsi placitum est. Sufficit quippè Deum opt. max. totius creaturæ autorem, de omni re, pro suâ bonâ voluntate, sta-

tuere posse, ad agendum secundum concessum prius ordinem, definitamvè naturam, vel præter aut contra eam: Quodquè de eclipsibus dicitur, quæ à Deo in signum desolationis prædicuntur, dum v. g. prædicatur vastatio Ægypti apud Ezechielem prophetam, & regni Israëlitiçi apud Amosum, quidni idem de cometis dici possit, qui nunquam in vanum aut cassum apparuerunt, sine aliquo augurio aut præsagio eventus singularis: *Tholosanus de Rep. lib. 2. c. 9 n. 28.* Nisi eum anteverterit & averterit seria provincialiũ poenitentia tamen argumêto loci *Jer. 26. 13*: Aut si hoc nõ ita, Gassende, equidem a vco videre Cometologiã & Cometographiã contrariam, vestitiorem exemplis, oppositam nostræ. Neque interim, ais, declãrant, quâ ratione sinistri, casus per cometas cuiq; aut innotescere aut declarari valeant. Quĩ possunt, tum quia specialis horum significatio Deo familiariter nota, nec ulli hominum revelata, aquè esse ad scire nostrum non valet consequentiã,

tum quia, quales sint singulorum cometarum significationes, non ita certò determinari potest, partim propter raritatem ipsorum, partim quia aliis alia mala denunciârunt. *Keckermannus Syst. Phys. lib. 6. p. 1714. in fol.* Atque ita uno ictu simul cadit illud Senecæ, quod allegas: Ergò tu in tantis erroribus es, ut existimes, Deos mortuum signa præmittere: Quidni? Eaque tam supernaturalia, quàm naturalia, artificialiavè: Et quicquam esse in terris, quod perire mundus sciat? Atqui, quicquid meretur homo, hoc prius natura pati videtur, creaturis miserascens hominum casus, hancquè suam commiserationem signis prodentibus, Deiquè judicia exequentibus, quæ ille posuit in suâ potestate, non prognosticatorum & divinatorum oracula crepitantium: *Besoldus diss. Polit. de Rep. Curandâ, cap. 5. n. 1.2.3:* Exquè lineamentis manuum fortunam aliorum conjicientibus, eorumquè ex complexione præsagentibus fata & mores, id quod ne probabiliter quidem præstare potis est astronomus, quàm astronomus, nedum astrologus,

gus, eò quòd astrologia utatur hypothesibus talibus sive principiis, quæ nullam habent causam naturalem, neq; in naturâ sunt, sed tantùm similitudine quâdam concipiuntur, quæ astronomiæ conceduntur, non item astrologiæ, ut quæ sit subordinata Physicæ: *Keckermannus Syst. Phys. lib. 6. p. 1716. in fol.* Nativitatevè hinc, non conceptione, ut nominatim faciunt astrologi judicarii, quorum astrologia judicaria damnatur, tum quia sic sequeretur, omnes, qui simul nascuntur, habituros idem fatum, eandem fortunam, similibus fore moribus, & contrâ, qui eandem habent fortunam, ut qui in eodem bello moriuntur, simul fuisse natos, cùm tamen certum sit, eos diversis natos esse temporibus, experientiaquè doceat, homines simul natos diversissimas habuisse fortunas, moresquè dissimiles, ut sæpè exploratum in gemellis, quorum unus mas, alter foemina, unus ingeniosus, alter stupidus, unus felix in rebus gerendis, alter infelix, unus bonus, alter malus, prout scriptura id notat in Jacob & Esau, Cicero in Proclo & Eurysthene Lacedæmoniorum regibus, tum quia, (quoniam exiguum tempus, quod interjacet inter unius nativitatem & alterius, magnum momentum habet, saltem creditur habere,) dicendum esset, unum & eundem hominem,

nem, secundum diversas sui partes non habere idem fatum, & nasci sub diversis constellationibus, cùm non totus homo simul nascatur, & sic pedes sua propria habebunt fata, genua sua, brachia colum caput item sua, tum quia, uti dictum, cùm homo non totus simul nascatur, sic ut diversa constellatio diversis partibus respondeat, sequetur, eundem hominem secundum caput fortè fore piscatorem, secundum brachia regem, secundum pedes mendicum, tum quia vel astrologus erit, præsens in alicujus ortu, vel absens, si absens, impossibile erit, explicari ipsi indivisibilem temporis moram, quo puer editus fuit, & sic non poterit elicere veram constellationem, si præsens, vel edetur tantùm computatione, & tunc astrologus facilè decipietur ab horologiis, cùm fieri nequeat, ut horologium non discordet vel momento à motu solis, vel cùm constellationem volet elicere astrologus per instrumentum, tunc etiam non poterit nōsse veram constellationem, quia interea, dum instrumentum accipit, & quæ sit constellatio explorat, illa citissimè elabitur. *Morifanus diss. Phys. 4. dub. 7.*

§. XXXVI. Quæ regia via in hoc quadrio? Hæc, Energix sive Virtuti Cometarum neque omnia ascribenda esse, neque nihil omninò: *Heitleri Syst. Polit. cap.*

7. p. 1087: Sed cavendos esse duos adversos scopulos, excessum & defectum. Sive enim hîc excedas in timendo, sive deficias, utrinque peccas, illic superstitione, omnia in prodigium trahente, tacitumquæ ac religiosum horrorem animis rudis popelli, & imperitæ plebeculæ, incutiente, fidemquæ his numinis faciente, quorum superstitionis hominum, omnem album lapidem adorantium, morem & humorem sic graphicè exprimit Virgilius, cum ait:

At sociis subitâ gelidus formidine sanguis

Dirigit, cecidit re animi, nec jam amplius armis,

Sed votis precibusquæ jubent exposcere pacem:

Hîc impietate, secum trahente perniciosam incredulitatem, oppositam superstitionis credulitati hominum, id quod volunt, quodquæ sibi persuadent, libenter credentium. *Castor Facius Polit. Liviana part. tert. Error 6.* Utraq; exorbitantia pertinet ad orbitam pietatis, extraq; lineam est utraq;: Quod si interim alterutrâ peccandum sit, malim potius peccare in excessu, quàm defectu, quia superstitio tolerabilior atheismo, quoniam superstitiosi aliquod numen colunt, athei professione nullum: *Besoldus dissert. Juridico-Policâ de Majest. in gen. cap. 6. num. 3.* Inter quos hoc intergerini discriminis, quod alteri omnia etiam minima curant, alteri nulla, ne ma-

xima quidem: *Idem diff: Polit. de Rep. Curanda, cap. 5. num. 1:* Qui dum coelo & prædictionibus nihil planè tribuunt, coelo seipsos exuunt, ut ait nonnemo. Verùm enimverò, sicut nimium emungendo sanguis elicitur vel tandem, ita veritas amittitur altercando, ferramquè contentionis reciprocando: Quare in castra abstemiorum transeo, atque ἐπέχω, immò ἀνέχω.

Plebiscita Philosophica.

I. **M**Agis credendum Doctori, stanti pro communi sententiâ, quàm pro singulari.

II. Communiter κυρία δόξα præfertur τῇ ᾠδαδόξῃ, ἢ τῷ ᾠδαδόξῳ, sicut via regia semitæ.

III. Θαρόαλεωπάτη ἢ ὁδὸς συνηθεσάτη: Trita via tutissima.

IV. Nemo ire quenquam publicâ viâ prohibet.

F I N I S.

08YI
nderei
nstr, 45

